ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [*PAOLO MENGOZZI*] SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 28. jūnijā [1]

**Apvienotās lietas C-399/10 P un C-401/10 P**

**Bouygues SA un Bouygues Télécom SA**
**pret**
**Eiropas Komisiju u.c.**
**un**
**Eiropas Komisija**
**pret**

**Francijas Republiku u.c.**

Apelācija — Valsts atbalsts — Jēdziens — Priekšrocības, kas tieši vai netieši piešķirtas, izmantojot valsts līdzekļus — Finansiāli pasākumi par labu France Télécom

1. Savās apelācijas sūdzībās *Bouygues SA* un *Bouygues Télécom SA*, divas saskaņā ar Francijas tiesībām dibinātas sabiedrības, no kurām pēdējā minētā darbojas Francijas mobilās telefonijas tirgū (turpmāk tekstā – "sabiedrības *Bouygues*") (lieta C-399/10 P), un Eiropas Komisija (lieta C-401/10 P) lūdz atcelt Vispārējās tiesas 2010. gada 21. maija spriedumu apvienotajās lietās T-425/04, T-444/04, T-450/04 un T-456/04 Francija u.c./Komisija (Krājums, II-2099. lpp.; turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"), ar kuru Vispārējā tiesa, pirmkārt, ir atcēlusi Komisijas 2004. gada 2. augusta Lēmuma 2006/621/EK par valsts finansiālo atbalstu, ko piešķīrusi Francija par labu *France Télécom* (OV L 257, 11. lpp.; turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), 1. pantu un, otrkārt, ir atzinusi, ka neesot jālemj par prasībām atcelt minētā lēmuma 2. pantu.

## I – Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums

2. *France Télécom* (turpmāk tekstā – "*FT*"), kas vada grupu, kura darbojas telekomunikāciju tīklu ierīkošanas un telekomunikāciju pakalpojumu jomā, ir akciju sabiedrība, kura tiek kotēta biržā un kurā 56,45 % kapitāla 2002. gadā piederēja Francijas valstij. *FT* savos pārskatos, kas publicēti par 2001. gadu, 2001. gada 31. decembrī uzrādīja EUR 63,5 miljardu neto parādu un EUR 8,3 miljardu zaudējumus. *FT* neto parāds 2002. gada 30. jūnijā sasniedza EUR 69,69 miljardus, no kuriem EUR 48,9 miljardus veidoja parāda vērtspapīri, kuru samaksas termiņš beidzās laika periodā no 2003. līdz 2005. gadam.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

3. Attiecībā uz *FT* finansiālo situāciju Francijas ekonomikas, finanšu un rūpniecības ministrs intervijā, kas publicēta 2002. gada 12. jūlijā dienas laikrakstā *Les Echos* (turpmāk tekstā – "2002. gada 12. jūlija paziņojums"), paziņoja:

"Mēs esam vairākuma akcionārs ar 55 % kapitāla [..]. Valsts kā akcionāre rīkosies kā saprātīgs investors, un, ja [*FT*] būtu grūtības, mēs veiktu attiecīgos pasākumus. Es atkārtoju, ka gadījumā, ja [*FT*] būtu finansējuma problēmas, taču tas tā šodien nav, valsts pieņemtu nepieciešamos lēmumus, lai tās tiktu atrisinātas. Jūs atsākat runas par kapitāla palielināšanu [..]. Nē, noteikti nē! Es vienīgi apstiprinu, ka mēs vajadzīgajā laikā veiksim attiecīgus pasākumus. Ja tas būs nepieciešams [..]."

4. 2002. gada 13. septembra paziņojumā presei par *FT* finansiālo situāciju (turpmāk tekstā – " 2002. gada 13. septembra paziņojums") Francijas iestādes paziņoja:

"Pēc pirmajā pusgadā konstatētajiem ārkārtas zaudējumiem [*FT*] atrodas situācijā, kad jāsaskaras ar smagu pašu kapitāla nepietiekamību. Šāda finansiālā situācija vājina [*FT*] potenciālu. [Francijas] valdība tādēļ ir nolēmusi pilnībā īstenot savu atbildību [..]. [Francijas] valsts atbalstīs [*FT*] šī plāna īstenošanā un no savas puses dos ieguldījumu ļoti būtiskā [*FT*] pašu kapitāla palielināšanā saskaņā ar plānu un noteikumiem, kas jādefinē atkarībā no tirgus nosacījumiem. Tad [Francijas] valsts, ja tas būs nepieciešams, īstenos pasākumus, kas ļautu [*FT*] izvairīties no jebkādām finansiālām grūtībām."

5. 2002. gada 2. oktobrī tika iecelts jaunais *FT* izpilddirektors. Paziņojumā presei attiecībā uz šo iecelšanu (turpmāk tekstā – "2002. gada 2. oktobra paziņojums") tika ziņots:

"[..] Šajā sakarā [jaunais *FT* izpilddirektors] saņems atbalstu no valsts akcionāres, kas ir apņēmusies īstenot visu savu atbildību. [Francijas] valsts sniegs savu atbalstu atveseļošanas pasākumu īstenošanā un no savas puses dos ieguldījumu [*FT*] pašu kapitāla palielināšanā saskaņā ar nosacījumiem, kas tiks noteikti ciešā saistībā ar [*FT*] prezidentu un valdi. Kā [Francijas] valsts jau ir norādījusi, šajā laika posmā, ja būs tāda nepieciešamība, tā īstenos pasākumus, kas ļaus [*FT*] izvairīties no jebkādām finansējuma problēmām."

6. *FT* valdes 2002. gada 4. decembra sanāksmes laikā jaunā *FT* vadība iepazīstināja ar rīcības plānu " *France Télécom* mērķi 2005" (turpmāk tekstā – "plāns "Mērķi 2005""), kura mērķis bija no jauna līdzsvarot *FT* bilanci, palielinot pašu kapitālu par EUR 15 miljardiem.

7. Iepazīstināšana ar plānu "Mērķi 2005" notika vienlaicīgi ar ekonomikas, finanšu un rūpniecības ministra 2002. gada 4. decembra paziņojumu presei (turpmāk tekstā – "2002. gada 4. decembra paziņojums"), saskaņā ar kuru:

"Ekonomikas [..] ministrs apstiprina [Francijas] valsts atbalstu rīcības plānam, ko [*FT*] valde apstiprinājusi [2002. gada] 4. decembrī. 1) Grupa [*FT*] veido viendabīgu rūpniecisku kompleksu, kura paveiktais ir ievērības cienīgs. Tomēr [*FT*] šodien ir jāsastopas ar nesabalansētu finansiālo struktūru, ar nepietiekamu pašu kapitālu un ar nepieciešamību veikt refinansējumu vidējā termiņā. Šīs situācijas iemesls ir iepriekšējās neveiksmīgās investīcijas, kas bija slikti ieguldītas un veiktas pie visaugstākajiem biržas kursiem, un, plašāk ņemot, mainoties tirgiem. [*FT*] neiespējamība finansēt savu attīstību citādi kā ar parādiem [..] vēl saasināja šo situāciju. 2) [Francijas] valsts, vairākuma akcionāre, pieprasīja jaunajiem vadītājiem [jaunajai vadībai], lai viņi atjauno [*FT*] finansiālo līdzsvaru, tajā pašā laikā saglabājot grupas integritāti [..]. 3) Ņemot vērā vadītāju [vadības] izstrādāto rīcības plānu un investīciju atgūšanas perspektīvas, [Francijas] valsts piedalīsies pašu kapitāla palielināšanā par EUR 15 miljardiem proporcionāli savām kapitāla daļām jeb ar investīciju EUR 9 miljardu apmērā. [Francijas] valsts kā akcionāre tādējādi uzskata, ka rīkojas kā saprātīgs investors. [*FT*] būs jādefinē nosacījumi un precīzi termiņi pašu kapitāla palielināšanai. [Francijas] valdība vēlas, lai šī operācija norisinātos, ļoti nopietni ņemot vērā [*FT*] individuālo akcionāru un akcionāru darbinieku situāciju. Lai dotu [*FT*] iespēju uzsākt tirgus darījumu visizdevīgākajā brīdī, [Francijas] valsts ir gatava pasteidzināt savu līdzdalību pašu

kapitāla palielināšanā, izdarot īslaicīgu akcionāra avansu, kas tiks nodots [*FT*] rīcībā un atmaksāts pēc tirgus nosacījumiem. 4) [Naftas izpētes un ieguves uzņēmumam (*ERAP*)], valsts rūpniecības un tirdzniecības uzņēmumam, tiks nodota visa [Francijas] valsts līdzdalība [*FT*]. Tas uzņemsies parādus finanšu tirgos, lai finansētu [Francijas] valsts daļu [*FT*] pašu kapitāla palielināšanā."

8. Francijas Republika 2002. gada 4. decembrī informēja Komisiju par finansiāliem pasākumiem, kas paredzēti plānā "Mērķi 2005", tai skaitā par akcionāra avansa projektu, par kuru paziņots tajā pašā dienā.

9. *FT* 2002. gada 11. un 12. decembrī veica divas secīgas obligāciju emisijas par kopējo summu EUR 2,9 miljardu apmērā.

10. *ERAP*, ar kura starpniecību 2003. gada 14. aprīlī Francijas valstij piederēja 28,6 % *FT* kapitāla, 2002. gada 20. decembrī nosūtīja *FT* parafētu un parakstītu akcionāra avansa līguma projektu (turpmāk tekstā – "2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājums"). *FT* neparakstīja šo akcionāra avansa līguma projektu, un akcionāra avanss tā arī netika piešķirts.

11. *FT* 2003. gada 15. janvārī paņēma aizņēmumu, emitējot obligācijas EUR 5,5 miljardu apmērā. Šie obligāciju aizņēmumi netika nodrošināti ar valsts nodrošinājumu vai galvojumu. *FT* 2003. gada 10. februārī pagarināja daļu no sindicētā kredīta, kura atmaksas termiņš tuvojās beigām, EUR 15 miljardu apmērā.

12. Pašu kapitāla palielināšanas operācija, kas bija paredzēta plānā "Mērķi 2005", tika uzsākta 2003. gada 4. martā. *FT* 2003. gada 24. martā palielināja kapitālu par EUR 15 miljardiem. Francijas valsts piedalījās šajā operācijā ar EUR 9 miljardiem proporcionāli savai kapitāla daļai *FT*. Šī operācija tika noslēgta 2003. gada 11. aprīlī. *FT* noslēdza 2002. finanšu gadu ar apmēram EUR 21 miljardu lieliem zaudējumiem un ar aptuveni EUR 68 miljardus lielu neto finanšu parādu. *FT* 2003. gada 5. martā publicētie 2002. finanšu gada pārskati parādīja apgrozījuma pieaugumu par 8,4 % peļņas, neskaitot procentus, nodokļu nomaksu, nolietojumu un amortizāciju, pieaugumu par 21,1 % un peļņas, neskaitot procentus un nodokļu nomaksu, pieaugumu par 30,9 %. Francijas valstij 2003. gada 14. aprīlī piederēja 58,9 % no *FT* kapitāla.

13. Sabiedrības *Bouygues* 2003. gada 22. janvārī vērsās Komisijā ar sūdzību sakarā ar noteiktiem valsts atbalstiem, kurus Francijas valsts *FT* refinansēšanas ietvaros piešķīra *FT* un *Orange*.

14. Komisija 2004. gada 3. augustā Francijas iestādēm paziņoja apstrīdēto lēmumu. Šā lēmuma 1. pantā ir paredzēts, ka "akcionāra avanss, ko [Francijas Republika] piešķīrusi [*FT*] 2002. gada decembrī kredītlīnijas par EUR 9 miljardiem veidā, uzlūkots kopš 2002. gada jūlija izteikto paziņojumu kontekstā, ir valsts finansiāls atbalsts, kas nav saderīgs ar kopējo tirgu". Atbilstoši apstrīdētā lēmuma 2. pantam "1. pantā minētajam finansiālajam atbalstam nav jātiek atmaksātam [minētais atbalsts nav jāatgūst]".

15. Komisija konstatēja, ka *FT* finansiālo situāciju sākot no 2002. gada jūnija raksturoja smagas strukturālas problēmas un tās bilance bija nelīdzsvarota. Tā uzskatīja, ka 2002. gada 12. jūlija paziņojuma dienā jebkāds *FT* parāda vērtējuma papildu samazinājums izraisītu kredītreitinga "investīcijām droša līmeņa" pazemināšanu un ka kredītreitinga aģentūras *S & P* un *Moody's* bija gatavas pazemināt kredītreitingu līdz "junk bond" līmenim. Komisija uzskatīja, ka 2002. gada jūlijā *FT* atradās uzticamības krīzē.

16. Apstrīdētā lēmuma preambulas 186. apsvērumā Komisija konstatēja, ka pirms 2002. gada decembra pasākumiem, par kuriem tika izdarīts paziņojums, Francijas iestādes kopš 2002. gada jūlija bija izdarījušas vairākus paziņojumus un pasākumus. Pirmkārt, šie paziņojumi un pasākumi ļāva labāk saprast 2002. gada decembra pasākumu iemeslus un tvērumu. Otrkārt, šiem paziņojumiem un pasākumiem bija ietekme uz to, kāda bija *FT* situācijas uztvere no tirgu un tirgus dalībnieku puses

2002. gada decembrī. Komisija uzskatīja, ka paziņojumus un pasākumus, kas īstenoti kopš 2002. gada jūlija, esot iespējams izvērtēt kā kopumu, kas varētu apdraudēt valsts līdzekļus (187. apsvērums). Tā konstatēja laika atstarpi starp priekšrocībām uzņēmumam, kas bijušas īpaši jūtamas jūlija mēnesī, un iespējamo valsts resursu iesaistīšanu, kas šķiet visskaidrāk notikusi decembra mēnesī. Tomēr Komisija uzskata, ka nebūs viegli bez iespējamām šaubām noteikt, vai 2002. gada jūlija paziņojumi ir bijuši tādi, kas vismaz potenciāli varēja iesaistīt valsts līdzekļus. Arguments, saskaņā ar kuru Francijas iestāžu paziņojumi kopš 2002. gada jūlija būtu uzskatāmi par finansiāliem atbalstiem, "tātad ir jauna versija [jauns arguments], bet, iespējams, ne bez pamata" (188. apsvērums). Tomēr Komisija uzskatīja, ka tās rīcībā nav pietiekamas informācijas, lai pārliecinoši pierādītu atbalsta esamību, pamatojoties uz šo argumentu (189. apsvērums).

17. Tādēļ tā savu analīzi koncentrēja uz Francijas valsts paziņotajiem pasākumiem, kas tika īstenoti kopš 2002. gada decembra un attiecībā uz kuriem tā uzskatīja, ka valsts līdzekļu iesaistīšana un priekšrocības ir acīmredzamākas, "tiklīdz kā tiek ņemts vērā iepriekšējo paziņojumu iespaids uz tirgiem". Turpinājumā Komisija norāda, ka 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa piedāvājums radīja priekšrocību par labu *FT*, jo ļāva tam palielināt savus finanšu līdzekļus un deva tirgum drošību attiecībā uz tā spēju ievērot maksājumu termiņus. Pat ja līgums par avansu tā arī nav ticis parakstīts, "tirgum dotais iespaids par šī avansa pastāvēšanu var piešķirt *FT* priekšrocību, jo tirgus uzskatīja, ka [*FT*] finansiālā situācija bija stabilāka" (194. apsvērums). Komisija uzskatīja, ka fakts, ka priekšrocība izriet no valsts saistību piešķiršanas, kas izraisa potenciālu, bet ne tūlītēju resursu [līdzekļu] pārvedumu, neizslēdz, ka šī priekšrocība būtu piešķirta, izmantojot valsts resursus [līdzekļus]. Komisija uzskata, ka šādas "potenciālas papildu saistības valsts resursiem [līdzekļiem] tika radītas ar paziņojumu par akcionāra avansa piešķiršanu vienlaikus ar šīs piešķiršanas sagatavošanas nosacījumu īstenošanu, radot tirgū iespaidu, ka šis avanss jau tiešām bija piešķirts, un visbeidzot ar *ERAP* parafētā un parakstīta avansa līguma nosūtīšanu *FT*" (196. apsvērums).

18. Komisija secināja, ka paredzētie pasākumi bija uzskatāmi par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar kopējo tirgu. Tomēr, tā kā [šī atbalsta] ietekmi nevarēja precīzi novērtēt, tiesību uz aizstāvību ievērošana liedza tā atgūšanu. Turklāt, tā kā Komisija veica citu elementu globālu analīzi, izņemot 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa piedāvājumu, un jautājums par šādas rīcības saderību ar noteikumiem par valsts atbalstu bija jauns, to liedza arī tiesiskās paļāvības aizsardzības principa ievērošana.

## II – Pārsūdzētais spriedums

19. Savās prasībās Vispārējai tiesai Francijas Republika, *FT*, sabiedrības *Bouygues* un *Association française des opérateurs de réseaux et services de télécommunications* [Francijas telekomunikāciju tīklu un pakalpojumu operatoru asociācija] lūdza apstrīdētā lēmuma (pilnīgu vai daļēju) atcelšanu.

20. Pārsūdzētajā spriedumā, vispirms atzinusi dažādu prasītāju interesi celt prasību, Vispārējā tiesa izvērtēja, kā Komisija apstrīdētajā lēmumā bija veikusi kvalificēšanu par valsts atbalstu. Attiecībā uz to sprieduma 221. punktā tā paziņoja, ka "vispirms ir jāizvērtē, vai paziņojumi kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada decembra akcionāra avansa projekts, skatīti atsevišķi vai kopā, piešķīra *FT* vienu vai vairākas priekšrocības. Ja tas tā bija, tad [pēc tam] ir jānovērtē, vai šīs iespējamās priekšrocības par labu *FT* izriet no valsts līdzekļu nodošanas. Ja tas tā ir, tad, [visbeidzot], ir jāizvērtē, vai šīs iespējamās priekšrocības, kas izriet no valsts līdzekļiem, tika piešķirtas, ievērojot saprātīga privātā investora kritēriju tirgus ekonomikā".

21. Vispirms, attiecībā uz 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 234. punktā konstatēja, ka "Komisija apstrīdētajā lēmumā pietiekami pierādīja, ka šie paziņojumi radīja *FT* ievērojamas priekšrocības, ciktāl tie ļāva atgūt finanšu tirgus uzticību, padarīja *FT* iespējamu, vieglāku un lētāku pieeju jauniem kredītiem, kas nepieciešami, lai refinansētu tās īstermiņa parādus līdz EUR 15 miljardiem, un, visbeidzot, palīdzēja nostabilizēt tās ļoti

nestabilo finansiālo stāvokli, kas 2002. gada jūnijā un jūlijā sāka būtiski pasliktināties". Tāpat nākamajā punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka "Komisija savāca visus pierādījumus, kas ļauj konstatēt, ka pēc 2002. gada 12. jūlija paziņojuma un turpmākiem paziņojumiem, kā arī pēc 2002. gada 4. decembra paziņojuma par akcionāra avansa projektu kredītreitinga aģentūras saglabāja *FT* labvēlīgāku kredītreitingu nekā to, kādu tās bija noteikušas vai paredzējušas iepriekš, ņemot vērā tā finanšu krīzi". 237. punktā tā atzina, ka "visi minētie paziņojumi kopā izšķirošā veidā ietekmēja kredītreitinga aģentūru reakciju un ka šai reakcijai vēlāk bija izšķiroša nozīme *FT* tēla uzlabošanā investoru un kreditoru acīs, kā arī finanšu tirgus dalībnieku, kas vēlāk piedalījās *FT* refinansēšanā, rīcības ietekmēšanā". Visbeidzot, 240. punktā tā secināja, ka "pozitīvā un stabilizējošā ietekme uz *FT* kredītreitingu, kas izriet tieši no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un Francijas iestāžu vēlmes, [neizbēgami] noslēdzās ar finansiāla atbalsta piešķiršanu *FT* un tās ekonomiskā stāvokļa nostiprināšanu. Šis konstatējums viens pats ļāva Komisijai secināt, ka *FT* tika piešķirta priekšrocība EKL 87. panta 1. punkta izpratnē, un nav vajadzības to novērtēt kvantitatīvi".

22. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 243. un nākamajos punktos izvērtēja, "vai akcionāra avansa projekts viens pats, kas palika vienīgi līguma projekta stadijā, kuru *FT* neparakstīja un kurš tā arī nekad netika īstenots, radīja papildu un atsevišķu priekšrocību *FT* salīdzinājumā ar priekšrocību, kas minēta [pārsūdzētā sprieduma] 235.–237. punktā". Vispārējā tiesa 244. punktā atsaucās uz apstrīdētā lēmuma preambulas 194. apsvērumu, "saskaņā ar kuru, neraugoties uz to, ka *FT* tā arī nekad neparakstīja līgumu par akcionāra avansu un tāpēc tas netika izpildīts, pēdējais minētais piešķīra *FT* priekšrocību, jo ļāva tai palielināt finanšu līdzekļus, nomierināt tirgus analītiķus [tirgu] attiecībā uz tā spēju ievērot termiņus un tādējādi ietekmēt *FT* aizņēmuma nosacījumus", precizējot, ka no minētā preambulas apsvēruma izriet, ka "tas bija "tirgum [..] dotais iespaids par šī avansa pastāvēšanu, [kas varēja] piešķirt *FT* priekšrocību, jo tirgus [..] uzskatīja, ka [*FT*] finansiālā situācija bija stabilāka"". Vispārējā tiesa 245. punktā norādīja, ka, "ciktāl Komisija pielīdzina šādi raksturoto priekšrocību tirgu nomierinošajai ietekmei un iespaida radīšanai trešajām personām par akcionāra avansa piešķiršanu *FT*, šī priekšrocība acīmredzami atbilst tai, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija, un it īpaši tai, kas tiek saistīta ar 2002. gada 4. decembra paziņojumu par akcionāra avansa projektu, kas jau radīja šādu ietekmi uz finanšu tirgiem un uzlaboja *FT* aizņēmuma nosacījumus". Nākamajā punktā tā paskaidroja, ka "šķiet neiedomājami, ka akcionāra avansa projektam, kas bija līguma, kuru *ERAP* parakstīja, parafēja un nosūtīja *FT*, priekšmets, tāpat kā paziņojumam par to 2002. gada 4. decembrī varēja būt identiska vai vismaz līdzīga ietekme uz šiem tirgus analītiķiem [tirgiem]", jo "līgums par akcionāra avansu, ko *ERAP* nosūtīja *FT* 2002. gada 20. decembrī, netika publiski paziņots atsevišķā veidā [atsevišķi] un papildus 2002. gada 4. decembra paziņojumam par akcionāra avansa projektu".

23. Pārsūdzētā sprieduma 251.–256. punktā Vispārējā tiesa izvērtēja, vai Komisija "no juridiskā viedokļa pietiekami pierādīja, ka tikai *FT* tiesības vienpusēji un bez jebkādiem nosacījumiem izmantot kredītlīniju EUR 9 miljardu apmērā, kas bija līguma par akcionāra avansu priekšmets, [vien] ir uzskatāmas par tai piešķirtu priekšrocību, kaut arī *FT* tā arī neparakstīja līguma projektu un tas arī netika izpildīts". Vispārējā tiesa uzskatīja, ka no apstrīdētā lēmuma "vismaz prasītajā minimālajā skaidrības un precizitātes līmenī" izriet, ka Komisija bija ņēmusi vērā šādu priekšrocību papildus un atsevišķi no priekšrocības, kas aprakstīta minētā sprieduma 235.–237. punktā un kas izrietēja no "paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija" un 2002. gada 4. decembra paziņojuma (248.–250. punkts). Savas analīzes beigās Vispārējā tiesa secināja, ka šādi pierādījumi nav tikuši sniegti, jo Komisija nav izvērtējusi, vai, ņemot vērā nosacījumus, kas regulē attiecīgā kredītlīguma izpildi, tas *FT* radīja konkrētas priekšrocības ar ekonomisku ietekmi (257. punkts).

24. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 262. un nākamajos punktos izskatīja jautājumu par to, vai iepriekš identificētās priekšrocības izrietēja no valsts līdzekļu nodošanas. Vispirms tā noraidīja sabiedrību *Bouygues* tēzi, saskaņā ar kuru šī nodošana izrietēja no 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem, jo tie bija atvērti, neprecīzi un nosacījumiem pakļauti un nebija pierādīts, ka tie izpilda "nosacījumus attiecībā uz vienpusējām juridiski saistošām Francijas valsts saistībām, kaut arī tikai nodoma vēstules veidā, [liecinot par] valsts līdzekļu nodošanu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē" (268.–289. punkts).

25. Pēc tam Vispārējā tiesa izvērtēja, vai valsts līdzekļu nodošana tika pierādīta, pirmkārt, saistībā ar 2002. gada 4. decembra paziņojumu un, otrkārt, 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājumu.

26. Attiecībā uz 2002. gada 4. decembra paziņojumu Vispārējā tiesa konstatēja, ka ne Komisija, ne sabiedrības *Bouygues* nav apgalvojušas, ka šajā paziņojumā saskaņā ar Francijas administratīvajām tiesībām vai civiltiesībām bija ietverta valsts līdzekļu nodošana, un ka tādēļ tai nav jāizvērtē šis jautājums (293.–295. punkts). Vispārējā tiesa 296. punktā piebilda, ka "katrā ziņā valsts līdzekļu nodošana, kas izriet no 2002. gada 4. decembra paziņojuma, varētu atbilst tikai tādai priekšrocībai, kas ir saistīta ar kredītlīnijas piešķiršanu EUR 9 miljardu apmērā, kura bija skaidri paredzēta šajā paziņojumā. Pirmkārt, kā tika atgādināts [pārsūdzētā sprieduma] 292. punktā, Komisija apstrīdētajā lēmumā no juridiskā viedokļa nepietiekami raksturoja šādu priekšrocību. Otrkārt, šī priekšrocība ir nodalāma no priekšrocības, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un kas ir minēta apstrīdētajā lēmumā (skat. [pārsūdzētā sprieduma] 243. un nākamos punktus), neskarot jautājumu par to, vai pēdējā minētā ietver *FT* refinansēšanas nosacījumu uzlabošanu un/vai tās akciju un obligāciju vērtības iespējamu paaugstināšanu". Nākamajā punktā Vispārējā tiesa precizēja, ka "prasība par saikni starp identificēto priekšrocību un valsts līdzekļu nodošanu nozīmē, ka minētā priekšrocība atbilst ekvivalentām izmaksām no valsts budžeta [..]. Tomēr tā tas nav šajā gadījumā attiecībā uz saikni starp, pirmkārt, apstrīdētajā lēmumā minēto priekšrocību, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija, un, otrkārt, apgalvoto valsts līdzekļu nodošanu, kas ietver kredītlīnijas piešķiršanu EUR 9 miljardu apmērā, kāda ir paredzēta 2002. gada 4. decembra paziņojumā par akcionāra avansa projektu". Tādēļ tā secināja, ka Komisija nav pierādījusi, ka attiecīgais paziņojums ietvēra valsts līdzekļu nodošanu.

27. Attiecībā uz 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājumu Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, "ciktāl Komisija apstrīdētajā lēmumā nebija pietiekami konstatējusi priekšrocību, kas kā tāda izriet no piedāvājuma noslēgt līgumu (skat. [pārsūdzētā sprieduma 254.–257. punktu]), Vispārējai tiesai nav iespējams *a fortiori* secināt par valsts līdzekļu nodošanu saistībā ar šo priekšrocību" (299. punkts).

28. Visbeidzot, Vispārējā tiesa aplūkoja jautājumu par to, vai, "pamatojoties uz vispārīgu pieeju (skat. [pārsūdzētā sprieduma] 266. punktu), Komisija tomēr bija tiesīga izvērtēt paziņojumus kopš 2002. gada jūlija kopā ar paziņojumu par akcionāra avansa projektu un līguma par akcionāra avansa projektu nosūtīšanu, lai secinātu, ka valsts līdzekļu nodošanas kritērijs šajā gadījumā bija izpildīts" (302.–309. punkts). Pēc šās izvērtēšanas tā secināja, ka, "kaut arī bija pieļaujams, ka Komisija ņem vērā visus notikumus – kas norisinājās iepriekš un ietekmēja Francijas valsts galīgo lēmumu 2002. gada decembrī par atbalstu *FT*, izmantojot akcionāra avansu –, lai raksturotu priekšrocību, tā nepierādīja valsts līdzekļu nodošanu saistībā ar šo priekšrocību".

## III – Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

29. Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 4. augustā, sabiedrības *Bouygues* iesniedza apelācijas sūdzību par pārsūdzēto spriedumu (lieta C-399/10 P). Ar dokumentu, kas Tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 5. augustā, arī Komisija iesniedza apelācijas sūdzību par minēto spriedumu (lieta C-401/10 P). Ar Tiesas priekšsēdētāja 2011. gada 28. februāra rīkojumu Dānijas Karalistei un Vācijas Federatīvajai Republikai tika atļauts iestāties lietā C-399/10 P, atbalstot attiecīgi Komisijas un Francijas Republikas prasījumus. Vēlāk Dānijas Karaliste izstājās no lietas. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2011. gada 8. septembra rīkojumu lietas C-399/10 P un C-401/10 P tika apvienotas mutvārdu procesā un sprieduma taisīšanai.

30. Sabiedrības *Bouygues* lietā C-399/10 P lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu; lemt par lietas būtību un, no vienas puses, daļēji atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu, ciktāl Komisija tajā netieši, bet noteikti ir atteikusies kvalificēt Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus kā valsts atbalstu, un, no otras puses, atcelt šā lēmuma 2. pantu; pakārtoti, gadījumā, ja tā

uzskatītu, ka attiecībā uz strīdu vēl nav iespējams pieņemt nolēmumu, tās lūdz nodot lietu atkārtotai izskatīšanai Vispārējā tiesā, lai tā no jauna pieņemtu lēmumu; tās lūdz arī piespriest Komisijai, *FT*, Francijas Republikai un Vācijas Federatīvajai Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Lietā C-401/10 P tās atsaucas uz viņu apelācijas sūdzībā formulētajiem prasījumiem.

31. Komisija lietā C-401/10 P lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl ar to tika atcelts apstrīdētā lēmuma 1. pants un Komisijai tika piespriests atlīdzināt savus tiesāšanās izdevumus un tos, kas Francijas Republikai un *FT* ir radušies lietās T-425/04 un T-444/04, un nodot lietu Vispārējai tiesai atkārtotai izskatīšanai, atliekot lēmumu par tiesāšanās izdevumiem šajā tiesvedībā. Lietā C-399/10 P Komisija piekrīt sabiedrību *Bouygues* prasījumiem, izņemot lūgumus atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu attiecībā uz to, ka tā netieši, bet noteikti ir atteikusies kvalificēt Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus kā valsts atbalstu, kā arī atcelt šā lēmuma 2. pantu un piespriest Komisijai atlīdzināt savus tiesāšanās izdevumus un tos, kas radušies sabiedrībām *Bouygues*.

32. *FT* un Francijas Republika lūdz Tiesu noraidīt sabiedrību *Bouygues* un Komisijas apelācijas sūdzības un, ja tas netiek izdarīts, nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā. Gadījumā, ja Tiesa nolemtu atcelt spriedumu un atteiktos nosūtīt lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā, tās lūdz Tiesu pilnīgi vai daļēji apmierināt to attiecīgos prasījumus pirmajā instancē un piespriest sabiedrībām *Bouygues* un Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33. Vācijas Federatīvā Republika atbalsta Francijas Republikas prasījumus un arī lūdz Tiesu piespriest sabiedrībām *Bouygues* un Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus personām, kas iestājušās lietā.

## IV – Par apelācijas sūdzībām

34. Pamatojot savu apelācijas sūdzību lietā C-399/10 P, sabiedrības *Bouygues* norāda divus pamatus, kas saistīti, pirmkārt, ar kļūdām, Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus kvalificējot kā atbalstu, un, otrkārt, ar kļūdām, kā atbalstu kvalificējot akcionāra avansu, ko Francijas valsts piešķīra *FT*, 2002. gada decembrī atverot kredītlīniju EUR 9 miljardu apmērā.

35. Savukārt Komisija savā apelācijas sūdzībā lietā C-401/10 P norāda trīs pamatus. Pirmais ir saistīts ar pārsūdzētā sprieduma pretrunīgo pamatojumu, otrais attiecas uz iespējamu kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot EKL 87. panta 1. punktu, un trešais ierosina jautājumu par apstrīdētā lēmuma sagrozīšanu.

### A – *Par iebildumiem saistībā ar EKL 87. panta 1. punkta pārkāpumu*

36. Nākamajos punktos vispirms tiks izvērtēti iebildumi, kurus sabiedrības *Bouygues* izvirzīja savas apelācijas sūdzības pirmajā pamatā saistībā ar to, ka Vispārējā tiesa kļūdaini esot atteikusies Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus kvalificēt kā atbalstu, un pēc tam kopā iebildumi, kurus izvirzīja sabiedrības *Bouygues* savas apelācijas sūdzības otrajā pamatā un Komisija savas apelācijas sūdzības otrajā pamatā, par akcionāra avansa, kuru Francijas valsts piešķīra *FT*, kvalificēšanu par atbalstu. Tā kā strīda starp lietas dalībniekiem pamatā ir nosacījums par atbalsta finansēšanu, izmantojot valsts līdzekļus, pirms minēto iebildumu izvērtēšanas ir īsumā jāatgādina ar to saistītā judikatūra.

#### 1) Judikatūras attiecībā uz nosacījumu par atbalsta finansēšanu, izmantojot valsts līdzekļus, atgādinājums

37. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru viens no atbalstu veidojošajiem nosacījumiem ir valsts līdzekļu iesaistīšana, un līdz ar to atbalstam ir jārada slogs valsts budžetam.

38. Lai gan šā brīža valsts atbalsta tiesību attīstības posmā runa ir par atzītu principu, tā tomēr nav bijis vienmēr un pirmajā savas judikatūras posmā Tiesa, šķiet, drīzāk tiecās identificēt pasākuma valstisko izcelsmi alternatīvi – *vai nu* pēc tā finansēšanai izmantoto līdzekļu publiskā rakstura, *vai arī* pēc tā attiecināmības uz valsti [2]. Piemēram, 1985. gada spriedumā, pieņemot lēmumu par to, vai par atbalstu ir atzīstamas subsīdijas lauksaimniekiem, kas finansētas no *Caisse nationale française de crédit agricole* [Francijas valsts lauksaimniecības kredīta kases] bruto peļņas, Tiesa skaidri apliecināja, ka "atbalstam nav obligāti jābūt finansētam no valsts līdzekļiem, lai to kvalificētu kā valsts atbalstu" [3]. Dažus gadus vēlāk Tiesa apstiprināja šo pieeju spriedumā lietā *Kwekerij van der Kooy* u.c./Komisija [4], un 1988. gadā spriedumā par eksporta kredītu procentu likmju subsīdiju, ko Grieķijas iestādes piešķīra ar Grieķijas Bankas starpniecību, kvalificēšanu par atbalstu [5], Tiesa minēto pieeju kvalificēja kā "pastāvīgo judikatūru" [6]. EK līguma 92. panta interpretāciju, saskaņā ar kuru valsts finansējums atbalstam nav obligāts nosacījums, lai atbalstu kvalificētu kā pasākumu, kura attiecināmība uz valsti nav apšaubāma, ir atbalstījuši arī vairāki ģenerāladvokāti [7].

39. Tomēr sākot ar spriedumu lietā *Sloman Neptun* [8] Tiesa ir skaidri pieņēmusi pretēju nostāju. Noraidot Komisijas izvirzīto tēzi, kas balstījās uz iepriekš minēto judikatūru, un pretēji ģenerāladvokāta Darmona secinājumiem, Tiesa minētajā spriedumā apstiprināja, ka "vienīgi priekšrocības, kas tieši vai netieši piešķirtas no valsts līdzekļiem, ir uzskatāmas par atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē" un ka "no paša šīs normas teksta izriet [..], ka priekšrocības, kas piešķirtas no citiem, nevis valsts līdzekļiem, neietilpst attiecīgo tiesību normu piemērošanas jomā" [9]. Šīs

2 — Šī nostāja balstās uz saikļa "vai" izmantojumu frāzē "atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko [..] piešķir no valsts līdzekļiem", kas ietverta bijušajā EEK līguma 92. panta 1. punktā (kas kļuva par EKL 92. panta 1. punktu, vēlāk pēc grozījumiem – par EKL 87. panta 1. punktu, vēlāk – par LESD 107. pantu): šajā ziņā skat. Merola, M. "Le critère de l'utilisation des ressources publiques", izdevumā *Les aides d'État*, Éditions de l'Université Libre de Bruxelles, 2005, 15. lpp.

3 — 1985. gada 30. janvāra spriedums lietā 290/83 Komisija/Francija (*Recueil*, 439. lpp., 14. punkts). Šajā gadījumā, lai gan nebija šaubu par to, ka par pasākumu ticis lemts pēc valsts iestāžu ierosinājuma un tādēļ tas bija attiecināms uz valsti, Francijas valdība norādīja, ka peļņa, kas izmantota, lai finansētu subsīdijas, bija finanšu produkts, kas iegūts, bankai pārvaldot privātus uzkrājumus, nevis valsts līdzekļus.

4 — 1988. gada 2. februāra spriedums apvienotajās lietās 67/85, 68/85 un 70/85 *Kwekerij van der Kooy* u.c./Komisija (*Recueil*, 219. lpp., 32.–38. punkts). Lieta, kurā pieņemts šis spriedums, attiecās uz to, ka Nīderlandē tika piemērots preferenciāls dabasgāzes tarifs, kas bija labvēlīgs noteiktai lietotāju grupai un kuru noteica gāzes ražotāji, kuru starpā bija uzņēmums *Gasunie*, privāto tiesību sabiedrība, kurā 50 % kapitāla tieši vai netieši piederēja Nīderlandes valstij. Kad Tiesa bija konstatējusi, ņemot vērā *Gasunie* akcionāru sastāvu, ka minētā tarifa noteikšana bija Nīderlandes valdībai piedēvējamas rīcības rezultāts, tā nosprieda, ka "ar šo konstatējumu vien pietiek, lai secinātu, ka apstrīdētā tarifa noteikšana [..] varētu atbilst dalībvalsts piešķirta atbalsta jēdzienam saskaņā ar Līguma 92. pantu".

5 — 1988. gada 7. jūnija spriedums lietā 57/86 Grieķija/Komisija (*Recueil*, 2855. lpp., 12. punkts).

6 — Tomēr ir jānorāda, ka jau tajā laikā Tiesa divas reizes bija izslēgusi atbalsta pastāvēšanu, konstatējot, ka priekšrocības netika piešķirtas, tieši vai netieši izmantojot valsts resursus: skat. 1978. gada 24. janvāra spriedumu lietā 82/77 *van Tiggle* (*Recueil*, 25. lpp., 24. punkts) un 1982. gada 13. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no 213/81 līdz 215/81 *Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor Will* u.c. (*Recueil*, 3583. lpp., 22. lpp.).

7 — Skat. ģenerāladvokāta Ferlorena van Temāta [*VerLoren van Themaat*] secinājumus lietā, kurā pieņemts iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor Will* u.c.; ģenerāladvokāta Slina [*Slynn*] secinājumus lietā, kurā pieņemts iepriekš minētais spriedums lietā Grieķija/Komisija, un ģenerāladvokāta Darmona [*Darmon*] secinājumus lietā, kurā pieņemts 1993. gada 17. marta spriedums apvienotajās lietās C-72/91 un C-73/91 *Sloman Neptun* (*Recueil*, I-887. lpp.). No jaunākām lietām skat. ģenerāladvokāta Pojareša Maduru [*Poiares Maduro*] secinājumus lietā, kurā pieņemts 2006. gada 23. marta spriedums lietā C-237/04 *Enirisorse* (Krājums, I-2843. lpp., 44.–53. punkts).

8 — Iepriekš minētais spriedums.

9 — Tiesa 19. punktā precizēja, ka "atbalsta, ko piešķir valsts, un atbalsta, kas piešķirts, izmantojot valsts līdzekļus, nošķiršana ir paredzēta tādēļ, lai atbalsta jēdzienā iekļautu ne tikai atbalstu, kuru tieši piešķīrusi valsts, bet arī atbalstu, ko piešķīrušas valsts vai privātas iestādes, kuras izraudzījusies vai izveidojusi valsts". Spriedumā, kas pieņemts vēlāk, Tiesa precizēja, ka nosacījums par valsts līdzekļu nodošanu neaizstāj nosacījumu par priekšrocību, kas piešķirtas attiecīgo pasākumu adresātiem, attiecināmību uz valsti, bet gan papildina to: 2002. gada 16. maija spriedums lietā C-482/99 Francija/Komisija (*Recueil*, I-4397. lpp., 24. punkts).

pārmaiņas tika apstiprinātas spriedumā lietā *Kirsammer-Hack*[10], kas attiecās arī uz sociālo tiesību aktu jomu. Turpmāk šis virziens tika ievērots pastāvīgi[11]. Lietā *PreussenElektra*[12] Komisija skaidri aicināja Tiesu pārskatīt savu judikatūru, it īpaši ņemot vērā nesenās izmaiņas Kopienu tiesību sistēmā, taču tā šo aicinājumu neievēroja[13].

40. Kaut arī priekšrocībai, kas piešķirta vienam vai vairākiem uzņēmumiem, ir jābūt finansētai no valsts līdzekļiem, lai to varētu uzskatīt par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nav jākonstatē visos gadījumos, ka ir notikusi šādu līdzekļu nodošana[14]. Arī valsts atteikšanos no iespējas gūt ieņēmumus, pat ja tā nav saistīta ar tiešu valsts līdzekļu nodošanu, var uzskatīt par atbalstu LESD 107. panta izpratnē[15]. Piemēram, Tiesa jau ir lēmusi, ka prasībai par finansējumu no valsts līdzekļiem var atbilst atbrīvojums no nodokļiem vai nodokļu atlaide[16], nodokļu iekasēšanas atlikšana un, ievērojot atsevišķus nosacījumus, sociālā nodrošinājuma iemaksu atvieglojums, ko iestāde, kurai tās jāiekasē, pēc saviem ieskatiem piešķir kādam uzņēmumam[17], preču vai pakalpojumu piegāde atbilstoši labvēlīgākiem nosacījumiem[18], faktiska atteikšanās no valsts kā kreditora prasījumiem vai atbrīvojums no naudas soda vai [citu] finansiālo sankciju samaksas pienākuma[19].

41. Spriedumā lietā *Ecotrade* Tiesa papildus atzina, ka valsts garantijas piešķiršana[20] var radīt "papildu slogu valsts iestādēm", un sabiedrības *Bouygues* uz šo gadījumu skaidri norāda saistībā ar 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem. Attiecībā uz to es atgādinu, ka savā paziņojumā par valsts atbalstu garantiju veidā (turpmāk tekstā – "paziņojums par atbalstu garantiju veidā")[21], kurā ir aplūkots jautājums par valsts līdzekļu iesaistīšanu, Komisija, "lai nepieļautu nekādas šaubas [attiecībā uz to]", precizē, ka tad, ja risks, ko uzņemas valsts, nav atlīdzināts ar atbilstīgu prēmiju, "rodas gan labums uzņēmumam, gan valsts līdzekļu samazinājums". Tādēļ atbalstu uzskata par piešķirtu "garantijas izsniegšanas brīdī, nevis garantijas izmantošanas brīdī vai tad, kad tiek veikts maksājums saskaņā ar garantijas noteikumiem", un "[tas pastāv], pat ja izrādās, ka valsts nemaz neveic ar garantiju saistītus maksājumus"[22]. Tātad valsts līdzekļu izmantošana izriet nevis no izdevumiem – kas tiks veikti nākotnē un par kuru veikšanu nav droši zināms –, kuri rastos valsts budžetam gadījumā, ja būtu

10 — 1993. gada 30. novembra spriedums lietā C-189/91 (*Recueil*, I-6185. lpp.).

11 — Skat. 1998. gada 1. decembra spriedumu lietā C-200/97 *Ecotrade* (*Recueil*, I-7907. lpp., 36. punkts), kur radās jautājums par to, vai Itālijas likums, ar kuru tiek noteikta ārkārtas administrēšanas procedūra lieliem uzņēmumiem, kas nonākuši krīzes situācijā, un ar kuru pieļautas atkāpes no vispārējām tiesību normām par bankrotu, ietvēra atbalsta elementus, un 1999. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-295/97 *Piaggio* (*Recueil*, I-3735. lpp.), kas attiecās uz to pašu Itālijas likumu. Tajā pašā judikatūras virzienā, ar zināmām atšķirībām argumentācijā, skat. arī 1998. gada 7. maija spriedumu apvienotajās lietās no C-52/97 līdz C-54/97 *Viscido* u.c. (*Recueil*, I-2629. lpp.).

12 — Tiesas 2001. gada 13. marta spriedums lietā C-379/98 (*Recueil*, I-2099. lpp.).

13 — Ir interesanti minēt, ka lietā, kurā pieņemts spriedums *PreussenElektra*, attiecīgā pasākuma izmaksas galvenokārt sedza privātie uzņēmumi, kas darbojas tajā pašā tirgū kā atbalsta saņēmējs, tādā veidā kropļojot arī konkurenci.

14 — Tiesas 1994. gada 15. marta spriedums lietā C-387/92 *Banco Exterior de España* (*Recueil*, I-877. lpp., 14. punkts), 2000. gada 27. jūnija spriedums lietā C-404/97 Komisija/Portugāle (*Recueil*, I-4897. lpp., 45. punkts) un iepriekš minētais spriedums lietā Francija/Komisija (36. punkts).

15 — Skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Banco Exterior de España* (14. punkts) un 1999. gada 19. maija spriedumu lietā C-6/97 Itālija/Komisija (*Recueil*, I-2981. lpp., 16. punkts).

16 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Banco Exterior de España* (14. punkts), iepriekš minēto spriedumu lietā Itālija/Komisija (16. punkts), kā arī 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-156/98 Vācija/Komisija (*Recueil*, I-6857. lpp., 26. un 27. punkts).

17 — 1999. gada 29. jūlija spriedums lietā C-256/97 *DM Transport* (*Recueil*, I-3913. lpp.).

18 — 1996. gada 11. jūlija spriedums lietā C-39/94 *SFEI* u.c. (*Recueil*, I-3547. lpp., 59. punkts).

19 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Piaggio* (41. un 42. punkts).

20 — Skat. 1998. gada 1. decembra spriedumu lietā C-200/97 *Ecotrade* (*Recueil*, I-7907. lpp., 43. punkts). Skat. arī Tiesas 2000. gada 27. jūnija spriedumu lietā C-404/97 Komisija/Portugāle (*Recueil*, I-4897. lpp.) un Vispārējās tiesas 2000. gada 13. jūnija spriedumu apvienotajās lietās T-204/97 un T-270/97 *EPAC*/Komisija (*Recueil*, II-2267. lpp.), kur Vispārējā tiesa precizē, ka "valsts piešķirtu garantiju nevar atbrīvot no Līguma 92. pantā noteiktā aizlieguma tādēļ vien, ka, piešķirot šo priekšrocību saņēmējam uzņēmumam, netiek nekavējoties un noteikti mobilizēti valsts līdzekļi" (81. punkts).

21 — OV 2008, C 155, 10. lpp.

22 — Šajā ziņā skat. spriedumu.

jāīsteno garantija, bet gan no fakta, ka valstij *bez atbilstīgas atlīdzības jāuzņemas šāda zaudējuma risks*, kas, pēc Komisijas domām, ir faktisks negūtās peļņas zaudējums. Precīzāk, garantijas gadījumā valsts līdzekļu mobilizēšanu radot abu šo elementu – riska uzņemšanās un atbilstīgas prēmijas neesamības – kombinācija [23].

42. Visbeidzot ir jāatgādina, ka, kā pareizi ir norādījušas sabiedrības *Bouygues*, iepriekš minētajā lietā *Ecotrade* Tiesa ir atzinusi, ka pat ar *nākotnes un iespējamiem izdevumiem*, kas rastos valsts iestādēm, varētu pietikt, lai iestātos nosacījums par valsts līdzekļu izmantošanu [24].

2) Par Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumu kvalificēšanu par valsts atbalstu (apelācijas sūdzības lietā C-399/10 P pirmais pamats)

43. Savas apelācijas sūdzības pirmajā pamatā sabiedrības *Bouygues* izvirza iebildumu, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini atteikusies Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus kvalificēt kā atbalstu. Šis pamats ir iedalīts trīs daļās. Pirmajā daļā sabiedrības *Bouygues* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir pieļāvusi kļūdas, definējot nosacījumus, kuriem ir jābūt izpildītiem, lai paziņojums par atbalstīšanu varētu nozīmēt valsts līdzekļu iesaistīšanu (skat. tālāk a) punktu). Otrajā daļā tās norāda, ka ir sagrozītas valsts tiesību normas, kas izklāstītas Komisijai (skat. tālāk b) punktu). Visbeidzot, sava pirmā pamata trešajā daļā tās norāda uz kļūdu kvalificēšanā, kuru Vispārējā tiesa pieļāva, kļūdaini atsakoties kā valsts līdzekļu izmantošanu ņemt vērā ekonomisko ietekmi, kāda bija cerībām, kuras radīja valsts paziņojumi (skat. tālāk c) punktu).

a) Par apgalvotajām kļūdām, kuras esot pieļāvusi Vispārējā tiesa, definējot nosacījumus, kuri būtu jāizpilda, lai valsts paziņojums par atbalstīšanu varētu nozīmēt valsts līdzekļu izmantošanu (pirmā pamata pirmā daļa lietā C-399/10 P)

44. Savas apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmās daļas ietvaros sabiedrības *Bouygues*, neapstrīdot nosacījumu par atbalsta finansēšanu no valsts līdzekļiem pašu par sevi, apstrīd prasības, kuras Vispārējā tiesa ir izvirzījusi attiecībā uz pierādījumu, ka šis nosacījums ir izpildīts attiecībā uz 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem. Pirmkārt, Vispārējā tiesa, lai izslēgtu minēto paziņojumu atbalsta raksturu, kļūdaini esot balstījusies uz valsts līdzekļu mobilizēšanas riska nākotnes un nedrošu raksturu. Otrkārt, pretēji tam, ko apgalvo Vispārējā tiesa, valsts iejaukšanās nosacījumu, kā arī garantētās summas nenoteiktais raksturs neesot noteicošais elements, lai izslēgtu valsts resursu iesaistīšanu, jo garantijas jēdziens attiecas ne tikai uz klasiskiem nodrošinājumiem, kas paredzēti un reglamentēti valsts tiesībās. Visbeidzot, sabiedrības *Bouygues* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini uzskatījusi, ka ir nepieciešama juridiski saistoša valsts apņemšanās, lai varētu pierādīt valsts līdzekļu izmantošanu.

45. Iepriekš minētie iebildumi ir izvirzīti pret pārsūdzētā sprieduma 279. un 280. punktu. Vispārējā tiesa, izanalizējusi 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumu raksturu (pārsūdzētā sprieduma 272.–278. punkts), 279. punktā secināja, ka "to atvērtā, neprecīzā un nosacījumiem pakļautā rakstura dēļ, it īpaši attiecībā uz valsts iespējamās iesaistīšanās *FT* atbalstam raksturu, apmēru un nosacījumiem [..], [šie] paziņojumi nevar tikt pielīdzināti valsts garantijai vai interpretēti kā

23 — Cik man ir zināms, Tiesa vēl nav skaidri izteikusi savu viedokli šajā jautājumā (tomēr skat. 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-275/10 *Residex Capital IV* (Krājums, I-13043. lpp.), kurā Tiesa, tāpat kā tas izdarīts paziņojumā par atbalstu garantiju veidā, atbalsta elementu identificē mazākās finanšu izmaksās, kādas valsts garantijas saņēmējam rodas salīdzinājumā ar tām, kādas tam rastos, ja viņam būtu jāiegūst finansējums vai garantija par tirgus cenām). Attiecībā uz Vispārējo tiesu skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Epac* /Komisija (80. un 81. punkts). No jaunākām lietām skat. arī Vispārējās tiesas 2005. gada 19. oktobra spriedumu lietā T-318/00 *Freistaat Thüringen*/Komisija (Krājums, II-4179. lpp., 125. punkts) un 2011. gada 10. novembra spriedumu lietā T-384/08 *Elliniki Nafpigokataskevastik* u.c./Komisija (92. punkts, kurā ir atsauce uz iepriekš minētā sprieduma apvienotajās lietās *EPAC*/Komisija 80. punktu).

24 — Minētā sprieduma 41. punktā Tiesa ir atzinusi, ka, "ņemot vērā kredītsaistību, kas saistītas ar saimnieciskās darbības turpināšanu, prioritāti", tas, ka uzņēmumiem, kas bija pakļauti ārkārtas administrēšanas procedūrai, tika dota atļauja turpināt saimniecisko darbību, "valsts iestādēm varētu radīt papildu izdevumus gadījumā, ja faktiski tiktu noskaidrots, ka valsts vai valsts iestādes ir grūtībās nonākušā uzņēmuma galveno kreditoru starpā".

tādi, kas liecina par neatsaucamām saistībām sniegt *FT* konkrētu finansiālu atbalstu". Nākamajā punktā tā precizē, ka "Francijas valsts resursu [līdzekļu] konkrēta, beznosacījumu un neatsaucama iesaistīšana nozīmētu, ka šajos paziņojumos ir skaidri noteiktas vai nu precīzas ieguldāmās summas, vai arī konkrēti parādi, kas jāgarantē, vai vismaz iepriekš izklāstīts finansiālais plāns, tāds kā, piemēram, kredītlīnija līdz noteiktai summai, kā arī nosacījumi paredzētā atbalsta piešķiršanai".

46. Uzreiz jānorāda, ka Vispārējās tiesas apgalvojumi, kas minēti iepriekšējā punktā, izriet no tās analīzes konteksta, kas veikta attiecībā uz atbilstošiem valsts tiesību aktiem un ko Vispārējā tiesa veica tikai pārsūdzētā sprieduma 283. un nākamajos punktos. Es atzīstu, ka šī Vispārējās tiesas rīcība, analizējot jautājumu par to, vai paziņojums par valsts atbalstu ir uzskatāms par juridiski saistošu apņemšanos, kas varētu mobilizēt valsts resursus, neatsaucoties uz attiecīgiem piemērojamiem valsts tiesību aktiem, mani tomēr mulsina.

47. Turklāt, pat ja pieņemtu, ka šāda analīze būtu atļauta, man ir arī iebildes pēc būtības saistībā ar nosacījumiem, kurus Vispārējā tiesa ir paredzējusi pārsūdzētā sprieduma 280. punktā. Tie man šķiet pārāk ierobežojoši, jo ar tiem varētu tikt izslēgta iespēja, ka valsts līdzekļu nodošanu varētu izraisīt jebkāds atbalsta pasākums, kura ekonomisko ietekmi varētu pielīdzināt tai, kāda ir valsts garantijai [25], bet, kura precīzs tvērums – saistībā ar finansiāliem riskiem valsts budžetam – brīdī, kad tiek pieņemts lēmums par pasākumu, vēl nav izmērāms [26], pat ja *saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem šāds pasākums valstij rada juridiski saistošu pienākumu*. Šāda principiāla izslēgšana man nešķiet pamatota, it īpaši, ņemot vērā Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru laikā, kad pasākums tiek kvalificēts kā valsts atbalsts, ir jāņem vērā ietekme, kādu tas varētu radīt [27].

48. Ņemot to vērā, es neuzskatu, ka būtu tālāk jāizskata šis jautājums. Proti, tas, ka Vispārējā tiesa noraidīja sabiedrību *Bouygues* apgalvojumus, saskaņā ar kuriem 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi ir uzskatāmi par valsts atbalstu, būtībā balstās uz citiem pamatiem, nevis tiem, kas norādīti pārsūdzētā sprieduma 279. un 280. punktā. Tā kā es uzskatu, ka sabiedrību *Bouygues* iebildumi, kas izvirzīti pret šo pamatojumu, ir jānoraida pilnībā, kā es to izklāstīšu tālāk, tad, lai gan es secinu, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 280. punktā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, šī kļūda vien nebūtu pietiekams pamats atcelt pārsūdzēto spriedumu.

49. Tādēļ es pāreju pie to sabiedrību *Bouygues* iebildumu analīzes, kurus tās ir izvirzījušas pret to pārsūdzētā sprieduma pamatojumu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa, pamatojoties uz Francijas civilajām un administratīvajām tiesībām, izslēdza iespēju, pirmkārt, ka 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi būtu varējuši radīt valstij juridiski saistošu pienākumu (skat. tālāk b) punktu) un, otrkārt, ka tie būtu varējuši ierosināt valsts līdzekļu iesaistīšanu arī tad, ja juridisks pienākums nepastāvētu (skat. tālāk c) punktu).

25 — Var apsvērt, piemēram, netiešas garantijas, kas izriet no īpaša juridiskā režīma, kas piemērojams saņēmējam, vai arī nodomu vai aizbildniecības vēstules. Attiecībā uz to ir jānorāda, ka saskaņā ar paziņojumu par atbalstu garantiju veidā jēdziens "garantija" šā paziņojuma piemērošanas nolūkā attiecas uz "visiem atbalsta pasākumiem, kuru ekonomiska ietekme ir līdzvērtīga garantijas ietekmei" un kas izriet vai nu no valsts tiesību aktu normām, vai arī no administrācijas rīcības. Tāpat citu starpā Komisija nodala garantijas, kas nākušas no "līgumiska avota" vai "cita veida juridiska avota", pretēji "garantijām, kuru forma ir mazāk redzama", kā piemēru minot "mutvārdos izteiktas apņemšanās".

26 — Pakārtoti es norādu, ka pārsūdzētā sprieduma 280. punktā norādītie nosacījumi, saskaņā ar kuriem tiek prasīts, lai piešķirtās garantijas tvērums būtu izmērāms tās piešķiršanas brīdī, ir atrodami starp tiem nosacījumiem, kas uzskaitīti paziņojuma par atbalstu garantijas veidā 3.2. punktā, kuriem ir jābūt izpildītiem, lai būtu ievērots privāta investora tirgus ekonomikā princips. Citiem vārdiem sakot, ja nav izpildītas tās pašas prasības par atbalsta pasākuma finansiālā pamata noteikšanu, Komisija uzskata, ka pasākums var būt uzskatāms par atbalstu, savukārt Vispārējā tiesa uzskata, ka tam LESD 107. pants nav piemērojams, jo valsts līdzekļu iesaistīšana netika konstatēta.

27 — 1974. gada 2. jūlija spriedums lietā 173/73 Itālija/Komisija (*Recueil*, 709. lpp., 27. punkts), 1987. gada 24. februāra spriedums lietā 310/85 *Deufil*/Komisija (*Recueil*, 901. lpp., 8. lpp.), 1996. gada 26. septembra spriedums lietā C-241/94 Francija/Komisija (*Recueil*, I-4551. lpp., 20. punkts). Konkrētāk attiecībā uz to, kādā formā ir valsts atbalsts, skat. 1984. gada 14. novembra spriedumu lietā 323/82 *Intermills*/Komisija (*Recueil*, 3809. lpp., 31. punkts), 1991. gada 3. oktobra spriedumu lietā C-261/89 Itālija/Komisija (*Recueil*, I-4437. lpp., 8. punkts), iepriekš minēto spriedumu lietā Vācija/Komisija (25. punkts). Šāds formālisma trūkums atspoguļojas arī pašā valsts līdzekļu jēdzienā, kurš, pēc Tiesas uzskatiem, "ietver visus finansiālos līdzekļus, kurus valsts iestādes var faktiski izmantot, lai atbalstītu uzņēmumus"; skat. iepriekš minēto 2002. gada 16. maija spriedumu lietā Francija/Komisija (37. punkts), kur Tiesas sniegtajā plašajā definīcijā ir iekļauti valsts uzņēmumu finanšu līdzekļi, kuri, lai gan nav pastāvīgi Valsts kases rīcībā, tomēr pastāvīgi paliek valsts kontrolē.

b) Par apgalvojumu par Komisijai izklāstīto valsts tiesību normu sagrozīšanu (pirmā pamata otrā daļa lietā C-399/10 P)

50. Sabiedrības *Bouygues* apgalvo, ka tieši iekšējo tiesību normu, kas tika iesniegtas Vispārējai tiesai, sagrozīšanas dēļ tās nosprieda, ka daži 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumu elementi, konkrēti, precizitātes, skaidrības un noteiktības trūkums attiecībā uz pasākumiem, kas īstenojami, lai risinātu *FT* finansiālās problēmas, pakļautība nosacījumam par *FT* finansiālo problēmu iestāšanos, kā arī tas, ka šie paziņojumi bija vērsti uz nākotni, liedza secināt, ka saskaņā ar Francijas administratīvajām vai civilajām tiesībām valstij būtu radušās juridiskās saistības.

51. Es atgādinu, ka Tiesa nesen ir lēmusi par pārbaudes, ko tā apelācijas tiesvedības ietvaros veic attiecībā uz Vispārējās tiesas konstatējumiem par dalībvalsts iekšējām tiesībām, robežām [28]. It īpaši tā precizēja, ka tai "ir pilnvaras izvērtēt [vispirms], vai Vispārējā tiesa, pamatojoties uz tai iesniegtajiem dokumentiem un citiem materiāliem, nav sagrozījusi attiecīgo valsts tiesību normu formulējumu vai uz tām attiecināmo valsts tiesu judikatūru, vai arī ar tām saistītās tiesību doktrīnas publikācijas, pēc tam – vai Vispārējā tiesa, ņemot vērā šos elementus, nav veikusi konstatējumus, kas acīmredzami ir pretrunā [to saturam], un, visbeidzot, vai Vispārējā tiesa, veicot visu elementu vērtējumu un nolūkā konstatēt attiecīgo tiesību normu saturu, nav piešķīrusi vienam no šiem elementiem piemērojamību, kas tam nepienākas, ņemot vērā pārējos elementus, ciktāl tas acīmredzami izriet no lietas materiāliem" [29].

52. Šajā gadījumā, pamatojot savu iebildumu par sagrozīšanu, sabiedrības *Bouygues* atsaucas, no vienas puses, uz juridisko atzinumu, kuru lūgusi Komisija un kuru tā pievienojusi saviem Vispārējai tiesai iesniegtajiem procesuālajiem rakstiem. No šā atzinuma izriet, ka Francijas tiesībās apņemšanās nonākt pie skaidra un precīza rezultāta rada pienākumu sasniegt šo rezultātu un nav nozīmes, ka trūkst precizitātes vai skaidrības attiecībā uz šo rezultātu sasniegšanas līdzekļiem.

53. Pretēji tam, ko apgalvo *FT*, šis arguments ir pieņemams, jo tas iekļaujas pamatā par to, ka Komisija ir kļūdaini interpretējusi Francijas tiesību aktus, uz ko sabiedrības *Bouygues* norādīja pirmajā instancē. Pēc būtības, ciktāl sabiedrības *Bouygues* apgalvo, ka ir sagrozīts iepriekš minētā juridiskā atzinuma saturs, to argumentācija ir noraidāma, jo tajā nav precizēts, kādā veidā ir notikusi sagrozīšana, jo sagrozīšana nevar tikt secināta no tā apstākļa vien, ka Vispārējā tiesa nav ievērojusi šajā atzinumā izklāstīto tēzi. Savukārt tiktāl, ciktāl sabiedrības *Bouygues* balstās uz attiecīgo juridisko atzinumu, lai apgalvotu, ka ir sagrozītas iekšējo tiesību normas, es norādu, pirmkārt, ka no paša minētā atzinuma teksta izriet, ka tā autors vienīgi atbalsta tēzi, saskaņā ar kuru atbilstoši Francijas komerctiesībām *šķiet ticami* 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus kvalificēt kā "aizbildniecības uzņemšanos" [30]. Otrkārt, kā Vispārējā tiesa norāda pārsūdzētā sprieduma 283. punktā, no šā atzinuma arī izriet, ka šāda tēze balstās uz premisu, ka minētie paziņojumi liecina par skaidru un precīzu, lai gan samērā nenoteiktu, valsts apņemšanos, t.i., tieši to premisu, kuru Vispārējā tiesa noraidīja pārsūdzētā sprieduma 272.–278. punktā [31]. Tas pats attiecas uz Kasācijas tiesas 2002. gada 9. jūlija spriedumu lietā *Lordex*, kas minēts šajā atzinumā [32].

28 — Tiesas 2011. gada 5. jūlija spriedums lietā C-263/09 P *Edwin*/ITSB (Krājums, I-5853. lpp.). Minētajā lietā prasītāja norādīja, ka ir pārkāpta valsts tiesību norma, kas kļuva piemērojama tiesvedībā saskaņā ar atsauci Savienības tiesību normā.

29 — Turpat, 53. punkts.

30 — It īpaši attiecīgā atzinuma rindkopās, uz kurām atsaucas sabiedrības *Bouygues*, tā autors secina, ka "*šķiet iespējams* pierādīt, ka valsts paziņojumi, kas īstenoti no 2002. gada jūlija līdz 2002. gada decembrim, ir līdzīgi garantijai vienpusējas apņemšanās veidā, kuras klasificēšana par aizbildniecības apņemšanos *šķiet ticama*, neraugoties uz tās neparasto raksturu" (izcēlums mans).

31 — Secinājumi, pie kuriem Vispārējā tiesa nonāk attiecībā uz valsts paziņojumu par atbalstu *FT* neskaidro, neprecīzo un nosacījumiem pakļauto raksturu, ir faktu vērtējumi, pret kuriem sabiedrības *Bouygues* tieši un skaidri neizvirza pamatu par sagrozīšanu, jo tas attiecas uz attiecīgajām Francijas tiesību normām.

32 — Minētajā spriedumā Francijas Kasācijas tiesa, lai gan noraidot galvojuma kvalifikāciju, tomēr uzskatīja, ka pastāv juridiskas saistības sasniegt rezultātu, attiecībā uz mātessabiedrības izsniegtu nodomu vēstuli, kurā bija norādīts, ka "sākot ar šo dienu mēs raudzīsimies, lai šis darījums noritētu veiksmīgi, un [..] mēs jums par labu izdarīsim visu nepieciešamo, lai novestu to līdz labam nobeigumam".

54. No otras puses, sabiedrības *Bouygues* norāda, ka saskaņā ar Francijas administratīvo tiesību normām, kas iesniegtas Vispārējai tiesai, valsts paziņojumi par atbalstu uzņēmumam ir uzskatāmi par juridiski saistošiem valstij.

55. Vispirms tās apgalvo, ka "administratīvā judikatūra valsts solījumiem atzīst obligātu spēku". Tās citē it īpaši Valsts Padomes 1922. gada 30. jūnija spriedumu lietā *Lamiable* u.c., saskaņā ar kuru esot pietiekami, ja administrācija rīkojas "tā, ka rada pārliecību" par to, ka tā rīkosies kādā noteiktā veidā, lai to uzskatītu par valsts apņemšanos. Minētais spriedums esot piemērojams šajā lietā, kurā – kā atzina pati Vispārējā tiesa – 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi tirgum radīja cerības. Attiecībā uz to es norādu, ka šo pašu argumentu sabiedrības *Bouygues* izvirzīja Vispārējā tiesā un apstrīdētā sprieduma 284. punktā tas tika noraidīts galvenokārt tādēļ, ka līdz ar to tiekot pieņemts, ka minētos paziņojumus var uzskatīt par pietiekami skaidriem, precīziem, nosacījumiem nepakļautiem un noteiktiem – ko Vispārējā tiesa izslēdza tā paša sprieduma 272.–278. punktā. No minētā sprieduma lietā *Lamiable* u.c. un citu Valsts Padomes spriedumu, kurus citē sabiedrības un kuri ir pievienoti to procesuālajiem rakstiem, teksta izriet[33], ka Vispārējā tiesa nav acīmredzami kļūdaini interpretējusi šo judikatūru un ka tā nav sagrozījusi tās darbības jomu, uzskatot, ka administrācijas atbildība izriet no precīziem solījumiem, kas sniegti administratīvā procesā iesaistītajām personām, vai no rīcības, kas skaidri liek saprast, ka administrācija plāno rīkoties noteiktā veidā. Tātad sabiedrību *Bouygues* arguments saistībā ar šo judikatūru nav pamatots.

56. Vēl sabiedrības *Bouygues* atsaucas uz ekonomikas, finanšu un rūpniecības ministra 2003. gada 22. jūlija apkārtrakstu par valsts tieši vai netieši piešķirto garantiju uzskaiti un tam pievienoto skaidrojošo ziņojumu. No šiem dokumentiem izriet, ka valsts garantija var būt arī "netiešas garantijas" veidā, kas definēta kā administratīvs akts, "kurš valstij rada un ietver finansiālās sekas", ka tā var izrietēt tostarp no "ministrijas vēstules vai jebkura cita pamata" un ka pat garantijas, kuras varētu tikt piešķirtas bez derīga juridiskā pamata, tomēr varētu "radīt tiesības par labu to saņēmējiem". Šajā sakarā ir jāmin, ka pārsūdzētā sprieduma 285. punktā Vispārējā tiesa apgalvo, ka sabiedrības *Bouygues* nevar atsaukties uz šo apkārtrakstu un šo ziņojumu, jo 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumos "nav ietverts neviens elements, kas varētu pierādīt netiešu Francijas valsts garantiju par labu *FT*", un atsaucas uz tā paša sprieduma 284. punktu[34], kurā tā noliedz sabiedrību *Bouygues* minētās administratīvās judikatūras piemērojamību šajā lietā. No tā izriet, ka, lai pārspētu Vispārējās tiesas iebildumu attiecībā uz minētā apkārtraksta un tā skaidrojošā ziņojuma iedarbības trūkumu, sabiedrībām *Bouygues* būtu jāapšauba secinājumi, kas ietverti 284. punktā. Tomēr to izvirzītie argumenti neļauj nonākt pie šāda rezultāta.

57. Argumentu, kurus sabiedrības *Bouygues* izvirzīja, pamatojot savas apelācijas sūdzības pirmā pamata otro daļu, izvērtēšana neļauj piekrist apgalvojumam par Francijas tiesību aktu normu sagrozīšanu. Vispārīgi secinājums, pie kura Vispārējā tiesa nonāk attiecībā uz valsts paziņojumu par atbalstu *FT* neskaidro, neprecīzo un nosacījumiem pakļauto raksturu, neatbalsta šo argumentu atzīšanu par pamatotiem. Pirmkārt, šis secinājums ir faktu vērtējums, pret kuru sabiedrības *Bouygues* tieši un skaidri neizvirza iebildumu par sagrozīšanu. Otrkārt, to izvirzītie argumenti neparedz un tiem katra ziņā neizdodas pierādīt, ka Francijas tiesas civiltiesību vai administratīvo tiesību jomā būtu acīmredzami sniegušas atšķirīgu faktu vērtējumu par šo paziņojumu raksturu.

58. Šādos apstākļos šī sabiedrību *Bouygues* apelācijas sūdzības pirmā pamata daļa ir jānoraida.

33 — Papildus iepriekš minētajam spriedumam lietā *Lamiable* u.c., kas iesniegts Vispārējā tiesā, sabiedrības *Bouygues* savai apelācijas sūdzībai pievienoja Valsts Padomes 1993. gada 3. marta spriedumu lietā *Comité central d'entreprise de la société d'exploitation industrielle des tabacs et allumettes* un 1973. gada 26. oktobra spriedumu lietā *Société civile immobilière "Résidence Arcole"* – spriedumus, kas citēti un komentēti *Sureau* 2004. gada 14. janvāra konsultācijā, kas pievienota prasības pieteikumam pirmajā instancē.

34 — Šajā punktā Vispārējā tiesa secina, ka "nav [..] konstatēts, ka, ņemot vērā to īpašo raksturojumu, [2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi] var radīt Francijas valstij [..] juridiski saistošas un beznosacījuma saistības *FT* atbalstam".

c) Par apgalvoto kvalificēšanas kļūdu, kuru Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, atsakoties kā valsts līdzekļu izmantošanu ņemt vērā ekonomisko ietekmi, kāda bija cerībām, kuras radīja valsts paziņojumi (pirmā pamata trešā daļa lietā C-399/10 P)

59. Pirms sabiedrību *Bouygues* apelācijas sūdzības pirmā pamata trešās daļas izvērtēšanas ir jāpievēršas trešajam iebildumam, kuru tās ir izvirzījušas šā paša pamata pirmajā daļā, saistībā ar to, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini uzskatījusi, ka ir nepieciešama juridiski saistoša valsts apņemšanās, lai secinātu, ka ir notikusi valsts līdzekļu mobilizēšana. Sabiedrības *Bouygues* uzskata, ka, tā kā valsts iejaukšanās formai nav nozīmes un tā kā vērā ir jāņem vienīgi tās ietekme, ar pierādījumu par ekonomisku finansiālu risku, pat tādu, kura pamatā nav juridiskas saistības, kas rodas šās iejaukšanās dēļ, pietiek, lai konstatētu valsts līdzekļu izmantošanu. Francijas Republika iebilst pret šādu argumentāciju, pamatojumam atsaucoties uz Tiesas spriedumu lietā Austrija/Komisija [35], kā arī Vispārējās tiesas spriedumu lietā *Fleuren Compost* [36].

60. Lietā, kurā pieņemts pirmais no minētajiem spriedumiem, Komisija apgalvoja, ka, tā kā beznosacījumu un juridiski saistošs solījums, kas izteikts apstrīdētā atbalsta saņēmējam pirms tā paziņošanas, ir līdzvērtīgs atbalsta īstenošanai, Austrijas Republika nevarēja atsaukties uz judikatūru lietā *Lorenz*. Komisija uzskatīja, ka saskaņā ar Austrijas tiesībām šāds solījums radīja tādas pašas sekas kā tiesību akti, saskaņā ar kuriem būtu ieviests šāds atbalsts, jo tas likumīgi saistīja Austrijas iestādes piešķirt apsolīto atbalstu. Tiesa, atbildot uz šo argumentu, vienīgi konstatēja, ka Austrijas iestādes atbalsta piešķiršanu skaidri pakļāva nosacījumam par Komisijas iepriekšēju atļauju un ka līdz ar to Komisija nav sniegusi pierādījumus tam, ka attiecīgais atbalsts tika apsolīts bez nosacījumiem un tātad – saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem – juridiski saistošā veidā pirms tā paziņošanas. Savukārt iepriekš minētajā lietā *Fleuren Compost* bija jautājums par to, kurā brīdī attiecīgais atbalsts tika piešķirts, t.i., brīdī, kad Nīderlandes iestādes nosūtīja apliecinājumu par prasītājas iesniegtā subsīdijas pieteikuma saņemšanu, kā apgalvo pēdējā minētā, vai brīdī, kad tika pieņemts lēmums par piešķiršanu pēc minētā pieteikuma izvērtēšanas, kā savukārt apgalvo Komisija. Vispārējā tiesa precizēja, ka būtisks kritērijs esot "juridiski saistošs akts, saskaņā ar kuru atbildīgā [valsts] iestāde apņemas piešķirt atbalstu" [37].

61. Tāpat kā sabiedrības *Bouygues* es neuzskatu, ka iepriekš minētajiem spriedumiem būtu piešķirama tāda nozīme un tvērums, kādus tiem piešķir Francijas valdība. It īpaši es neuzskatu, ka no iepriekš minētā sprieduma lietā Austrija/Komisija var secināt, ka "tas paredz vispārēju principu, saskaņā ar kuru, lai raksturotu atbalstu, ir nepieciešama juridiski saistoša apņemšanās", kā apgalvo minētā valdība. Norādītajā spriedumā tāpat kā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Fleuren Compost* tiek lemts nevis par atbalsta jēdzienu, bet gan vienīgi par to, kad paredzēto atbalsta pasākumu var uzskatīt par piešķirtu, lai pieņemtu lēmumu par to, kāds tiesiskais režīms tam ir piemērojams [38]. Turklāt iepriekš minētajā spriedumā lietā Austrija/Komisija vienīgais jautājums, kuru izvirzīja Komisija un uz kuru atbildēja Tiesa, bija par to, vai Austrijas iestāžu solījums piešķirt atbalstu saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem radīja valstij juridiski saistošu pienākumu attiecīgi rīkoties. Savukārt nevienu brīdi netiek uzdots jautājums par to, vai valsts resursu iesaistīšana var būt paredzēta arī tad, ja šāda pienākuma nav. Visbeidzot, kā pareizi uzsver sabiedrības *Bouygues*, nevienā no abām lietām netika konstatēts un netika pat apgalvots, ka attiecīgie akti (solījums piešķirt atbalstu iepriekš minētajā lietā Austrija/Komisija un apliecinājums par atbalsta pieteikuma saņemšanu iepriekš minētajā lietā *Fleuren Compost*) būtu topošiem atbalsta saņēmējiem radījuši jebkādas priekšrocības, kā tas savukārt ir šajā lietā attiecībā uz 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem.

35 — Tiesas 2001. gada 15. februāra spriedums lietā C-99/98 Austrija/Komisija (*Recueil*, I-1101. lpp.).

36 — Vispārējās tiesas 2004. gada 14. janvāra spriedums lietā T-109/01 *Fleuren Compost*/Komisija (*Recueil*, II-127. lpp.).

37 — 74. punkts.

38 — Iepriekš minētajā spriedumā lietā Austrija/Komisija bija jautājums par to, vai attiecīgais pasākums ir uzskatāms par jaunu atbalstu vai par esošu atbalstu, savukārt iepriekš minētajā spriedumā lietā *Fleuren Compost* bija jāpārbauda, vai apstrīdētais pasākums iekļāvās vai neiekļāvās Komisijas iepriekš atļautajā atbalstu režīmā.

62. Ņemot vērā minēto un lai gan Francijas valdības tēze, saskaņā ar kuru obligāti ir nepieciešama valsts juridiski saistoša apņemšanās, lai uzņēmuma atbalstīšanas pasākumu varētu uzskatīt par piešķirtu no valsts līdzekļiem [39], mani it nemaz nepārliecina, tomēr es neuzskatu, ka būtu jāturpina izskatīt šo jautājumu, jo Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 288. punktā tomēr ir izvērtējusi, vai "tad, ja apgalvotajām saistībām, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija, *nav obligāts [juridiski saistošs] raksturs* saskaņā ar valsts tiesībām, tās ietvertu valsts līdzekļu nodošanu" [40]. Sabiedrību *Bouygues* pirmā pamata trešā daļa attiecas tieši uz šo vērtējumu.

63. Šajā daļā sabiedrības *Bouygues* būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa pēc tam, kad bija atzinusi, ka Francijas valsts ar 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem ir īstenojusi stratēģiju, kas balstīta uz šīs valsts kā maksātspējīga un uzticama kreditora un debitora reputāciju, lai iegūtu tirgu uzticību, vēlāk ignorēja šādas stratēģijas sekas, proti, ka šī valsts zaudētu ticamību tirgos, ja būtu pievīlusi radītās cerības. Tās norādīja, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija, pamatojoties uz tās pasūtītu ekonomikas pētījumu, atzina, ka šāds reputācijas zaudējums valstij radītu būtiskas izmaksas. Attiecībā uz sarežģīto ekonomikas jautājumu Komisijai esot bijusi rīcības brīvība, un Vispārējā tiesa nevarēja Komisijas veikto analīzi aizstāt ar savējo.

64. Vispirms es atgādinu, ka pēc tam, kad apstrīdētā lēmuma preambulas 214.–218. apsvērumā Komisija bija izvērtējusi gan jautājumu par to, vai 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi saskaņā ar iekšējām tiesībām bija saistoši, gan arī par to, vai tie varēja apdraudēt valsts uzticamību, tā 218. apsvērumā secināja, ka, "uzlūkoti visā kopumā, šie elementi var tikt uztverti kā tādi, kas tiešām rada risku apdraudēt valsts līdzekļus (vai nu iesaistot valsts atbildību attiecībā uz investoriem, vai paaugstinot valsts transakciju izmaksas nākotnē)", un ka "versija, saskaņā ar kuru Francijas varasiestāžu paziņojumi sākot ar 2002. gada jūliju būtu uzskatāmi par finansiāliem atbalstiem, tātad ir jauna versija, bet, iespējams, ne bez pamata". Tomēr apstrīdētā lēmuma preambulas 219. apsvērumā tā ir uzskatījusi, ka, "balstoties uz to", nav iespējams "neapstrīdamā veidā pierādīt finansiālu atbalstu pastāvēšanu". No tā izriet, kā pārsūdzētā sprieduma 288. punktā pamatoti norāda Vispārējā tiesa, ka Komisija beigās atteicās pieņemt galīgu nostāju jautājumā par to, vai iepriekš minētie paziņojumi varēja izraisīt valsts uzticamības zudumu finanšu tirgos, kas valstij radītu finanšu risku nākotnes darījumu izmaksu pieauguma veidā. Šajos apstākļos sabiedrības *Bouygues* nevar pamatoti apgalvot, ka Vispārējā tiesa Komisijas vērtējumu esot aizstājusi ar savējo, jo tā pārsūdzētā sprieduma 288. punktā apgalvoja, ka "nav konstatēts, ka pat tad, ja apgalvotajām saistībām, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija, nav obligāts raksturs saskaņā ar valsts tiesībām, tās ietvertu valsts līdzekļu nodošanu".

65. Es uzskatu, ka, ciktāl tās izvirza iebildumu par to, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā cerību, kuras tirgiem radīja attiecīgie paziņojumi, ietekmi uz valsts finansēm un tādējādi nav ievērojusi prasību par LESD 107. panta 1. punkta lietderīgo ietekmi, sabiedrības *Bouygues* faktiski lūdz Tiesu veikt jaunu faktu izvērtēšanu. Proti, pārsūdzētā sprieduma 288. punktā Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka, "pat pieņemot, ka jebkāda Francijas valsts solījuma atbalstīt uzņēmumu neievērošana var apdraudēt tā[s] uzticamību un reputāciju finanšu tirgos, tomēr ir skaidrs, ka šajā gadījumā nav pierādīts, ka paziņojumi kopš 2002. gada jūlija ietvēra precīzas, beznosacījuma un noteiktas saistības par labu *FT*, kas var radīt šādas negatīvas sekas". Tā turpina, norādot, ka "Francijas iestāžu rīcība kopš 2002. gada jūlija bija vērsta precīzi uz to, lai izvairītos no šādām sekām, ļaujot apšaubīt [Francijas valsts] iespējamās iesaistīšanās nākotnē raksturu". Tāpat pārsūdzētā sprieduma 282. punktā, atzinusi, ka ar minētajiem paziņojumiem Francijas valsts aktīvi ietekmēja finanšu tirgus, atjaunojot to uzticību, ar mērķi *FT* sagatavot refinansēšanai, Vispārējā tiesa apliecina, ka "ar to vien, ka šādā kontekstā Francijas valsts izmantoja savu īpašo reputāciju finanšu tirgos, nav pietiekami, lai pierādītu, ka šie līdzekļi tika pakļauti tādam riskam, ko var uzskatīt par valsts līdzekļu nodošanu".

39 — Būtībā, ņemot vērā iepriekš 47. punktā minēto judikatūru, saskaņā ar kuru, kvalificējot pasākumu par valsts atbalstu, ir jāņem vērā tā ietekme, varētu nonākt pie secinājuma, ka nosacījums par valsts līdzekļu iesaisti ir izpildīts, jo valsts rīcība ir tāda, kas rada slogu valsts budžetam, *faktiski*, ja ne juridiski, pakļaujot to pietiekami konkrētam finansiālajam riskam.

40 — Izcēlums mans.

66. Jāsecina, ka pretēji tam, ko apgalvo sabiedrības *Bouygues*, Vispārējā tiesa ir ņēmusi vērā iespēju, ka valsts līdzekļu iesaistīšana varētu izrietēt no izmaksām, ko varētu radīt iespējama valsts uzticamības zaudēšana finanšu tirgos, bet aplūkojamā gadījumā tā izslēdza šādu iespēju tādēļ, ka neesot pastāvējusi valsts rīcība, kas varētu konkrēti apdraudēt šo uzticamību. Šis secinājums atkal balstās uz faktu vērtējumiem saistībā ar attiecīgo paziņojumu saturu un raksturu. Tā kā trūkst iebilduma, kas attiektos konkrēti uz šo paziņojumu satura sagrozīšanu, šādi vērtējumi Tiesai nav jāpārbauda.

67. Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka sabiedrību *Bouygues* pirmā pamata pirmās daļas trešais iebildums, kā arī šā pamata trešā daļa ir jānoraida.

d) Secinājumi par pirmo pamatu lietā C-399/10 P

68. Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto apsvērumu kopumu, es iesaku Tiesai apelācijas sūdzības lietā C-399/10 pirmo pamatu saistībā ar kļūdām attiecībā uz Francijas valsts 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumu kvalificēšanu par valsts atbalstu noraidīt pilnībā.

3) Par akcionāra avansa kvalificēšanu par valsts atbalstu (apelācijas sūdzības lietā C-399/10 P otrais pamats un apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P otrais pamats)

69. Ar lielā mērā konverģentiem argumentiem sabiedrības *Bouygues* un Komisija dažādos aspektos apstrīd pamatojumu, kas Vispārējai tiesai pārsūdzētajā spriedumā licis secināt, ka Komisija nav juridiski pietiekami pierādījusi atbalsta klātbūtni akcionāra avansā, kuru Francijas valsts piešķīra *FT*, un atcelt apstrīdētā lēmuma 1. pantu. Dažādie iebildumi un argumenti, ko apelācijas sūdzības iesniedzējas iekļāvušas divās apelācijas sūdzībās, turpmāk ir apkopoti un izvērtēti kopā.

a) Par apgalvoto kļūdu, kuru Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, pieprasot pierādīt ciešu saikni starp priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu (apelācijas sūdzības lietā C-399/10 P otrā pamata pirmās daļas pirmā un otrā apakšdaļa un apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P otrā pamata pirmā daļa)

70. Atzīstot nepieciešamību konstatēt saikni starp priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu, lai varētu secināt par valsts atbalsta esamību LESD 107. panta izpratnē, sabiedrības *Bouygues* un Komisija tomēr apstrīd Vispārējās tiesas pārsūdzētajā spriedumā pieņemto nostāju, saskaņā ar kuru tiek prasīta stingra atbilstība starp abiem elementiem. Šāda viņu skatījumā pilnīgi jauna koncepcija ne tikai nerodot pamatojumu Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūrā, bet esot arī pretrunā tai.

71. Analizētais iebildums galvenokārt ir vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 262. punktu, kurā Vispārējā tiesa, atgādinājusi, ka priekšrocībai ir jāizriet no valsts līdzekļu nodošanas, turpina, precizējot, ka "šī prasība par saikni starp identificēto priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu principā nozīmē, ka minētā priekšrocība ir *cieši saistīta ar atbilstošajām izmaksām*, kas ir jāsedz no valsts budžeta"[41]. Pamatojot šo apgalvojumu, Vispārējā tiesa atsaucas uz iepriekš minētā sprieduma lietā *Sloman Neptun* 21. punktu, iepriekš minētā sprieduma lietā Vācija/Komisija 27. punktu[42] un iepriekš minētā sprieduma lietā *PreussenElektra* 58. punktu.

72. Vispirms rodas jautājums par to, ko īsti Vispārējā tiesa ir domājusi, norādot, ka priekšrocībai ir jābūt cieši saistītai ar "atbilstošajām izmaksām" vai – citās pārsūdzētā sprieduma vietās – ka tai ir "[jā]atbilst ekvivalentām izmaksām" (297. punkts), vai arī, ka tai ir jābūt "attiecīgi arī valsts budžeta atbilstoš[ai] samazināšan[ai]" (309. punkts). *FT*, Francijas un Vācijas valdības uzskata, ka Vispārējā

41 — Izcēlums mans.

42 — 2000. gada 19. septembra spriedums lietā C-156/98 (*Recueil*, I-6857. lpp., 27. punkts).

tiesa tikai atkārtoti norāda prasību, saskaņā ar kuru priekšrocībai tieši vai netieši ir jābūt piešķirtai no valsts līdzekļiem, savukārt sabiedrības *Bouygues* un Komisija apgalvo, ka Vispārējās tiesas prasītā atbilstība ir pārāka par vienkāršu saikni un saskaņā ar to tiek prasīts, lai priekšrocība un izmantotie līdzekļi "savstarpēji atbilstu", tostarp summas ziņā.

73. Lai gan es neesmu pārliecināts, ka Vispārējā tiesa patiesi vēlējās uzlikt pienākumu pierādīt līdzvērtību finanšu izteiksmē starp priekšrocību un izmaksām, es tomēr uzskatu, ka tā nav arī vienīgi prasījusi pierādīt, ka starp tiem pastāv vienkārša korelācija, kā norāda *FT*. Proti, tāda, kāda tā ir piemērota pārsūdzētajā spriedumā, Vispārējās tiesas teoretizēta prasība par atbilstību starp priekšrocību un izmaksām ietver tik ciešu saikni, ka konkrētām izmaksām, kas jāsedz no valsts budžeta, var atbilst tikai viens iepriekš noteikts priekšrocības veids, kādēļ, tiklīdz priekšrocība un izmaksas nav līdzvērtīgas, nekāda saikne nav iespējama.

74. Lai gan judikatūrā ir prasīta saikne starp priekšrocību un izmaksām, kas jāsedz no valsts budžeta, tādā ziņā, ka vienīgi tās priekšrocības, kas piešķirtas "tieši vai netieši no valsts līdzekļiem"[43] vai kuras rada "papildu izmaksas valstij"[44], ir uzskatāmas par atbalstu LESD 107. panta izpratnē, tajā turpretim nav prasīts pierādīt stingru atbilstību starp priekšrocību un izmaksām, kā Vispārējā tiesa tās interpretē pārsūdzētajā spriedumā. It īpaši šāda prasība nav nostiprināta spriedumos, kas minēti iepriekš 71. punktā, uz kuriem Vispārējā tiesa atsaucas pārsūdzētā sprieduma 262. punktā.

75. Kā es norādīju iepriekš 39. punktā, pirmais no šiem spriedumiem, kas pasludināts lietā *Sloman Neptun*, iezīmē būtisku posmu Tiesas judikatūrā, jo tajā ir notikusi galīga atsacīšanās no tādas Līguma 92. panta interpretācijas, saskaņā ar kuru valsts finansējums nav uzskatāms par nosacījumu, kas nepieciešams, lai uz valsti attiecināmu rīcību kvalificētu kā atbalstu. Tādējādi minētā sprieduma 19. punktā Tiesa uzsver, ka "vienīgi priekšrocības, kas tieši vai netieši piešķirtas no valsts līdzekļiem, ir uzskatāmas par atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē", savukārt "priekšrocības, kas piešķirtas no citiem, nevis valsts līdzekļiem", šīs tiesību normas piemērošanas jomā neietilpst. Lietā, kurā pieņemts minētais spriedums, tika risināts jautājums par valsts tiesību aktiem, kas regulē līgumiskās attiecības starp noteiktiem jūras kuģniecības uzņēmumiem un to darbiniekiem. Minētā sprieduma 21. punktā, uz kuru ir atsauce pārsūdzētā sprieduma 262. punktā, Tiesa ir konstatējusi, ka, ņemot vērā attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķi un vispārējo struktūru, tas nav paredzēts, lai "radītu priekšrocību, kas valstij veidotu papildu izmaksas", un precizē, ka sekas, kas no tā varētu rasties, tostarp zaudējot nodokļu resursus, esot "raksturīgas šim režīmam" un "nav uzskatāmas par līdzekli, lai attiecīgajiem uzņēmumiem piešķirtu noteiktu priekšrocību". Taču Vispārējās tiesas tēze, saskaņā ar kuru ir vajadzīga stingra saikne starp priekšrocību un iesaistītajiem līdzekļiem tādā nozīmē, kāda ir izskaidrota iepriekš 72. punktā, nekādi nav pamatota ar iepriekš norādītajām rindkopām, kurās Tiesa būtībā vienīgi apgalvo, ka priekšrocība, kādu kuģniecības uzņēmumi gūst no attiecīgā tiesiskā regulējuma, nevar uzskatīt par piešķirtu no valsts līdzekļiem tikai nodokļu ieņēmumu zaudēšanas dēļ, ko netiešā veidā ir izraisījusi valsts izvēle noteiktā veidā regulēt attiecīgo nozari.

76. Iepriekš minētā sprieduma lietā *PreussenElektra* 58. punktā, kuru Vispārējā tiesa min arī pārsūdzētā sprieduma 262. punktā un tālāk 308. punktā, ir atkārtots iepriekš minētā sprieduma lietā *Sloman Neptun* 19. punkta saturs, kurā ir atgādināta prasība, ka priekšrocībai ir jābūt piešķirtai "tieši vai netieši no valsts līdzekļiem". Iepriekš minētajā spriedumā lietā *PreussenElektra* Tiesa, kurai bija uzdots prejudiciāls jautājums par dalībvalsts tiesisko regulējumu, kas privātiem elektroapgādes uzņēmumiem nosaka pienākumu elektrību, kas ražota no atjaunojamiem enerģijas avotiem, iegādāties par minimālajām cenām, kas ir augstākas par šāda veida elektrības reālo ekonomisko vērtību, noliedza, ka

43 — Citu starpā papildus iepriekš minētajiem spriedumiem apvienotajās lietās *Sloman Neptun*, lietā *PreussenElektra* un lietā Vācija/Komisija skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Kirsammer-Hack*, apvienotajās lietās *Viscido* u.c. un lietā *Ecotrade*, un 2009. gada 5. marta spriedumu lietā C-222/07 *UTECA* (Krājums, I-1407. lpp.), saskaņā ar kuru par atbalstu nav jākvalificē vispārējais tiesiskais regulējums, kurā televīzijas raidorganizācijām ir paredzēts pienākums noteiktu daļu no to darbības ieņēmumiem avansa veidā atvēlēt kinofilmu un televīzijas filmu finansēšanai, un 2011. gada 8. septembra spriedumu lietā C-279/08 P Komisija/Nīderlande (Krājums, I-7671. lpp., 103. punkts).

44 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Piaggio* (34. un 35. punkts) un 2004. gada 15. jūlija spriedumu lietā C-501/00 Spānija/Komisija (Krājums, I-6717. lpp., 91. un 92. punkts).

nodokļu ieņēmumu samazinājums, kuru varētu radīt šāds pienākums, vien varētu tikt uzskatīts par "līdzekli, ar kuru ražotājiem, kas elektrību ražo no atjaunojamiem enerģijas avotiem, piešķir noteiktu priekšrocību, kas būtu jāsedz valstij"[45]. Tāpat kā iepriekš minētajā spriedumā lietā *Sloman Neptun* Tiesa nonāca pie šāda secinājuma, ņemot vērā, ka attiecīgajam režīmam "ir raksturīga" šāda nodokļu ieņēmumu samazināšanās. Tātad finansiālais slogs, kas izrietēja no attiecīgajā režīmā paredzētā pienākuma veikt iegādi par minimālajām cenām, bija pilnībā pārlikts uz privātiem uzņēmumiem[46].

77. Visbeidzot, attiecībā uz iepriekš minēto spriedumu lietā Vācija/Komisija, it nemaz nenosakot prasību par stingru atbilstību starp priekšrocību un izmaksām, kas jāsedz no valsts līdzekļiem, minētais spriedums kā atbalstu kvalificē situāciju, kurā pasākuma, kas rada slogu valsts budžetam un kas konkrētajā gadījumā ir nodokļu atvieglojums, kurš ar zināmiem nosacījumiem tiek piešķirts investoriem, adresāti nesakrīt ar atbalsta sniegtā labuma saņēmējiem, kas netieši gūst labumu no investīcijām, kuras veicina minētais atvieglojums. Lai to izdarītu, Tiesa balstās uz attiecīgā tiesiskā regulējuma seku analīzi, kas tai liek secināt, ka, pirmkārt, priekšrocības, kas netieši piešķirta šajā tiesiskajā regulējumā paredzētajiem uzņēmumiem, "izcelsme ir rodama dalībvalsts atteikumā no nodokļu ieņēmumiem, kurus tā parasti varētu gūt, jo tieši šī atteikšanās dod investoriem iespēju veikt ieguldījumus šajos uzņēmumos ar izdevīgākiem nosacījumiem attiecībā uz nodokļiem", un, otrkārt, ka "autonoma investoru lēmuma iestarpināšana nevar novērst pastāvošo saikni starp nodokļu atvieglojumu un priekšrocību, kuru gūst attiecīgie uzņēmumi, jo ekonomiskā nozīmē pārmaiņas tirgus apstākļos, kuras rada minēto priekšrocību, izriet no tā, ka valsts pārvalde zaudē nodokļu līdzekļus"[47]. Atšķirībā no iepriekš analizētajiem spriedumiem te Tiesa uzskata, ka nodokļu ieņēmumu samazinājums ir radies dēļ priekšrocības, kas netieši piešķirta attiecīgajā tiesiskajā regulējumā paredzētajiem uzņēmumiem, lai gan to izraisīja nodokļu atvieglojums, kas piešķirts nevis šiem uzņēmumiem, bet gan trešām personām. Manuprāt, no tā izriet plaša saiknes starp priekšrocību un izmaksām interpretācija, kas nozīmē, ka tiek ņemta vērā konkrēta valsts iejaukšanās ietekme, un tā ir pretrunā šaurajai interpretāciju, kādu Vispārējā tiesa izmanto pārsūdzētajā spriedumā.

78. Papildus tam, ka tā nerod pamatojumu judikatūrā, tēzē, kuru Vispārējā tiesa ir izvirzījusi pārsūdzētā sprieduma 262. punktā, manuprāt, ir pieļauts pārlieks formālisms, kas nav saderīgs ar atbalsta jēdziena piemērošanu atkarībā no aplūkotā pasākuma radītās ietekmes. Turklāt tās dēļ varētu būt ārkārtīgi grūti pierādīt valsts atbalsta esamību, it īpaši tad, ja runa ir par valsts iejaukšanos, kas reizēm izpaužas kā ārkārtīgi sarežģītas darbības, iekļaujot, kā tas ir šajā gadījumā, vairākus dažādu veidu pasākumus ilgākā laika posmā. Visbeidzot, kā pamatoti norāda Komisija, dažus atbalsta veidus, piemēram, netiešu atbalstu vai sociāla rakstura atbalstu, kas piešķirts patērētājiem, kuri paredzēti LESD 107. panta 2. punkta a) apakšpunktā, kad valsts ieguldītie līdzekļi automātiski neizpaužas kā attiecīga priekšrocība saņēmējiem, ir grūti iekļaut Vispārējās tiesas noteiktajā stingrajā shēmā.

79. Izklāstīto iemeslu dēļ es uzskatu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, pieprasot, lai tiktu pierādīta cieša saikne starp priekšrocību un izmaksām, kas jāsedz no valsts budžeta, kā tas ir noteikts pārsūdzētajā spriedumā.

80. Kā es turpmāk parādīšu, šī kļūda kaitēja visai Vispārējās tiesas analīzei jautājumā par akcionāra avansa kvalificēšanu par atbalstu.

45 — 62. punkts.

46 — Tāpat ir jānorāda, ka gan iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Sloman Neptun*, gan iepriekš minētais spriedums lietā *PreussenElektra* attiecas uz vispārīgajiem valstu tiesību aktiem, kas regulē konkrētu tautsaimniecības nozari un kas izdoti ar mērķi, pirmajā gadījumā, nodrošināt nozares konkurētspēju un, otrajā gadījumā, īstenot vides aizsardzības mērķus. Tātad attiecīgie valsts iejaukšanās veidi būtiski atšķīrās no tā, kāds ir šajā lietā.

47 — Šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 2005. gada 18. janvāra spriedumu lietā T-93/02 *Confédération nationale du Crédit mutuel*/Komisija (Krājums, II-143. lpp.) un 2009. gada 4. marta spriedumu lietā T-445/05 *Associazione italiana del risparmio gestito* un *Fineco Asset Management*/Komisija (Krājums, II-289. lpp.).

b) Par apgalvoto kļūdu, kuru Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, atsakoties atzīt, ka pastāv saikne starp priekšrocību, kas izrietēja no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada 4. decembra paziņojuma, no vienas puses, un valsts līdzekļu iesaistīšanu, kas izriet no 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma, no otras puses (apelācijas sūdzības lietā C-399/10 P otrā pamata pirmās daļas trešā apakšdaļa un apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P otrā pamata pirmā un otrā daļa)

81. Sabiedrības *Bouygues* un Komisija uzskata, ka Vispārējās tiesas izvēlētā interpretācija attiecībā uz saiknes, kurai ir jāpastāv starp priekšrocību un valsts līdzekļu izmantošanu, būtību ir novedusi pie Francijas valsts iejaukšanās par labu *FT* sadrumstalotas analīzes, kurā netiek ņemtas vērā dažādo pasākumu, kas īstenoti tās ietvaros, kropļojošās sekas. Pamatojoties uz šādu kļūdainu pieeju, Vispārējā tiesa ir nepamatoti izslēgusi saiknes pastāvēšanu starp priekšrocību, kas izpaudās kā tirgu nomierinoša ietekme, kura izrietēja no 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem un 2002. gada 4. decembra paziņojuma, no vienas puses, un valsts līdzekļu iesaistīšanu minētā avansa īstenošanai, no otras puses.

82. Ir jāatgādina, ka pārsūdzētā sprieduma 262. un nākamajos punktos Vispārējā tiesa pievēršas jautājumam, vai tās iepriekš identificētās priekšrocības, kuras *FT* radīja 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi un 2002. gada 4. decembra paziņojums, patiešām izrietēja no valsts līdzekļu nodošanas. Šāda izvērtēšana ir veikta atsevišķi un secīgi attiecībā uz: i) 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem (268.–289. punkts) [48], ii) 2002. gada 4. decembra paziņojumu (291.–298. punkts) un iii) 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājumu (299.–231. punkts). Vispārējā tiesa visos trīs gadījumos secina, ka valsts līdzekļu nodošana nav notikusi.

83. Vispirms attiecībā uz 2002. gada 4. decembra paziņojumu Vispārējā tiesa konstatē, ka ne Komisija, ne sabiedrības *Bouygues* neapgalvoja, ka šajā paziņojumā saskaņā ar Francijas administratīvajām tiesībām vai civiltiesībām bija ietverta valsts līdzekļu nodošana (293.–295. punkts). Tomēr, tā kā – kā Vispārējā tiesa pati atzīst pārsūdzētā sprieduma 302. punktā – valsts līdzekļu iesaistīšana, kuru Komisija norāda apstrīdētajā lēmumā, izriet no *2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanas kombinācijā ar 2002. gada 4. decembra paziņojumu*, nevis no tā viena paša, minētais konstatējums nešķiet atbilstošs un katrā ziņā tas nav izšķirošs, lai varētu secināt, ka Komisija nav pierādījusi valsts līdzekļu iesaistīšanu [49].

84. Vispārējā tiesa turpina, pārsūdzētā sprieduma 296. punktā apgalvojot, ka "katrā ziņā *valsts līdzekļu nodošana, kas izriet no* 2002. gada 4. decembra *paziņojuma, varētu atbilst tikai* tādai priekšrocībai, kas ir saistīta ar kredītlīnijas piešķiršanu EUR 9 miljardu apmērā, kura bija skaidri paredzēta šajā paziņojumā", un ka šāda priekšrocība, kuru Komisija apstrīdētajā lēmumā nebija pietiekami pamatoti raksturojusi, "*ir nodalāma no priekšrocības, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija* un kas ir minēta apstrīdētajā lēmumā" [50]. Tātad šajā rindkopā Vispārējā tiesa *a priori* ir izslēgusi, ka pietiekama

48 — Skat. iepriekš 44.–78. punktu.

49 — Sava otrā pamata otrajā daļā Komisija apgalvo, ka pretēji tam, kas ir konstatēts pārsūdzētā sprieduma 293. punktā, tā ir iesniegusi pierādījumus, kas ļauj uzskatīt, ka 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi kopumā ir uzskatāmi par valsts līdzekļu iesaistīšanu. Tāpat tā apgalvo, ka pati Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 303.–305. punktā ir uzskatījusi, ka šāda iesaistīšana netieši izpaudās jau 2002. gada 4. decembra paziņojumā. Man šie argumenti nešķiet pamatoti. Attiecībā uz pirmo argumentu no pārsūdzētā sprieduma preambulas 219. apsvēruma izriet, ka Komisija beigās [galu galā] atturējās pieņemt skaidru nostāju jautājumā par to, vai paziņojumi kopš 2002. jūlija kopumā liecina par valsts līdzekļu iesaistīšanu. Attiecībā uz otru argumentu no pārsūdzētā sprieduma 293. punkta skaidri izriet, ka Vispārējā tiesa nav izskatījusi jautājumu par to, vai 2002. gada 4. decembra paziņojums saskaņā ar Francijas tiesībām radīja valstij juridiski saistošu pienākumu.

50 — Izcēlums mans.

saikne, kas apliecinātu valsts atbalsta pastāvēšanu, varētu pastāvēt starp, no vienas puses, *priekšrocību, kas izpaudās kā* tirgu *nomierinoša ietekme*, kas izrietēja no 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem un 2002. gada 4. decembra paziņojuma [51], un, no otras puses, ja pieņemtu, ka Komisija to pierādījusi, *valsts līdzekļu iesaistīšanu, kas izrietēja no tā paša paziņojuma*.

85. No Vispārējās tiesas izmantotā formulējuma izriet, ka šāds secinājums balstās *vienīgi* uz konstatējumu, ka nepastāv *atbilstības* vai *līdzvērtības* saikne starp priekšrocību, ko veidoja minētais nomierinošais efekts, un iespējamo valsts juridiski saistošo pienākumu īstenot 2002. gada 4. decembra paziņojumā norādīto akcionāra avansu. Te Vispārējā tiesa piemēro tēzi, kas iepriekš aplūkota un noraidīta šo secinājumu 70.–78. punktā un saskaņā ar kuru, lai konstatētu valsts atbalsta pastāvēšanu, identificētajai priekšrocībai ir jābūt cieši saistītai ar "*atbilstīgām*" vai *"līdzvērtīgām" izmaksām*, kas jāsedz no valsts budžeta. Piemērojot šo koncepciju par saikni starp priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu, tā šajā gadījumā izslēdza šādas saiknes pastāvēšanu tādēļ, ka priekšrocība (finanšu tirgus nomierinošs efekts viena vienīgā paziņojuma par kredītlīnijas atvēršanu par labu *FT* dēļ) un izmaksas (juridiski saistoša apņemšanās īstenot paredzētās kredītlīnijas atvēršanu) nav līdzvērtīgas.

86. No tā izriet, ka Vispārējā tiesa uzskata, ka atbalsts, kura mērķis ir bijusi priekšrocība, kas izpaudās kā *FT* refinansēšanas nosacījumu uzlabošana, pateicoties pozitīvai finanšu tirgu reakcijai pēc 2002. gada 4. decembra paziņojuma, nevarētu būt konstatējams pat gadījumā, ja Komisija būtu pierādījusi, ka minētais paziņojums, ciktāl tas valstij ir radījis juridiski saistošu pienākumu, *pats par sevi* būtu ietvēris valsts līdzekļu nodošanu, proti, pat tad, ja priekšrocība un izmaksas, kas jāsedz no valsts budžeta, būtu radušās no *viena un tā paša akta* (2002. gada 4. decembra paziņojums). Šādu rezultātu būtu vēl jo grūtāk saprast, ņemot vērā, ka Vispārējā tiesa pati atzina, ka ar paziņojumu *FT* noteikti tikusi piešķirta priekšrocība un ka šī priekšrocība bija tieši tāda, kādu gaidīja Francijas valsts un uz kuru bija vērsti visi secīgie pasākumi laikā no 2002. gada jūlija līdz decembrim tās pašas stratēģijas par labu *FT* atbalstam ietvaros.

87. Pamatojoties uz iepriekšminētajiem apsvērumiem, es uzskatu, ka, balstoties uz saiknes, kurai esot jāpastāv starp priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu, tvēruma kļūdainu interpretāciju, Vispārējā tiesa 296. un 297. punktā ir uzskatījusi, ka nav konstatējama šāda saikne starp priekšrocību, kuru veidoja 2002. gada 4. decembra paziņojuma nomierinošā iedarbība uz finanšu tirgiem, no vienas puses, un iespējamu valsts līdzekļu nodošanu saistībā ar šo paziņojumu. Tomēr šādas kļūdas konstatēšana pati par sevi neļauj secināt, ka pārsūdzētais spriedums būtu jāatceļ. Proti, Vispārējās tiesas pamatojuma struktūrā iepriekš minētie 296. un 297. punkts veido pakārtotu pamatojuma daļu.

88. To precizējot, ir jānorāda, ka tā pati kļūdainā interpretācija attiecas arī uz turpmāko Vispārējās tiesas veikto analīzi.

89. It īpaši tas tā ir attiecībā uz pārsūdzētā sprieduma 299. punktu, kurā saistībā ar jautājumu par to, vai 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšana ietvēra valsts resursu nodošanu, Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka, "ciktāl Komisija apstrīdētajā lēmumā nebija pietiekami konstatējusi priekšrocību, kas kā tāda izriet no piedāvājuma noslēgt līgumu [..], [tai] nav iespējams *a fortiori* secināt par valsts līdzekļu nodošanu saistībā ar šo priekšrocību". Lai gan Vispārējās tiesas pamatojumā šis secinājums loģiski izriet no konstatējumiem pārsūdzētā sprieduma 246.–267. punktā [52], tomēr Vispārējās tiesas izvēle šajā posmā nesasaistīt iespējamo valsts līdzekļu iesaistīšanu, kas izriet no

51 — Ir jāuzskata, ka, tā kā pārsūdzētā sprieduma 296. un 297. punktā Vispārējā tiesa norāda uz "paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija", tad tā atsaucas arī uz 2002. gada 4. decembra paziņojumu.

52 — Atgādinu, ka pārsūdzētā sprieduma 246. punktā Vispārējā tiesa izslēdza iespēju, ka 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanai pašai par sevi varētu būt bijusi nomierinoša ietekme uz tirgiem, kas būtu līdzīga tai, kuru radīja 2002. gada 4. decembra paziņojums, jo tas netika publiskots, un 264.–267. punktā tā secināja, ka Komisija nav pierādījusi priekšrocību, kas būtu saistīta ar šo nosūtīšanu un kas atšķirtos no priekšrocības, kuru radīja paziņojumi kopš 2002. gada jūlija un minētais [2002. gada 4. decembra] paziņojums.

šā piedāvājuma nosūtīšanas, ar nomierinošu ietekmi uz finanšu tirgiem, kas izriet no 2002. gada 4. decembra paziņojuma, kā Komisija to izdarīja apstrīdētajā lēmumā, ir attaisnojama vienīgi tad, ja ņem vērā saiknes starp priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu šauro interpretāciju, kas izvērtēta un noraidīta iepriekš 70.–78. punktā.

90. Šī interpretācija atspoguļojas analīzē, kas ietverta pārsūdzētā sprieduma 302. un nākamajos punktos, kur Vispārējā tiesa, skaidrojot jautājumu par to, vai Komisijai ir izdevies pierādīt valsts līdzekļu nodošanu, pamatojoties uz savu "vispārīgo pieeju", vēlas pārbaudīt, "pirmkārt, vai potenciālās izmaksas no valsts budžeta, ko Komisija konstatēja saistībā ar akcionāra avansa projektu un līguma par akcionāra avansa projekta nosūtīšanu, netieši izrietēja jau no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un, otrkārt, vai šīs izmaksas atbilda priekšrocībai, kādu Komisija piešķīra šiem paziņojumiem". Šajā analīzē Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 303.–305. punktā konstatēja, ka 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumu atvērtā, neprecīzā un nosacījumiem nepakļautā rakstura dēļ 2002. gada 4. decembra paziņojums radīja "būtisku pārrāvumu secīgu notikumu, kuru mērķis bija *FT* refinansēšana, virknē", un 308. punktā secināja, ka, ņemot vērā šo pārrāvumu, Komisijai nebija pamata konstatēt saikni "starp valsts līdzekļu iespējamu iesaistīšanu tā brīža stadijā un priekšrocībām, ko piešķīra agrāki pasākumi, proti, paziņojumi kopš 2002. gada jūlija". Vispārējā tiesa uzskatīja, ka "šāda saikne [..] starp atbalsta jēdzienu veidojošajiem elementiem atsevišķu faktisku apstākļu gadījumā, kas norisinājās dažādos laikos, būtu pretrunā prasībai par saikni starp priekšrocību un valsts līdzekļu nodošanu [..], kā tas ir apstiprināts [..] spriedumā lietā *PreussenElektra*". Nākamajā punktā Vispārējā tiesa apstiprina, ka "fakts, ka paziņojumi kopš 2002. gada jūlija, kā arī 2002. gada 4. decembra paziņojums radīja *FT* priekšrocību, [..], nenozīmēja attiecīgi arī *valsts budžeta atbilstošu samazināšanu*", un atsaucas šajā sakarā uz pārsūdzētā sprieduma 296. un 297. punktu.

91. Attiecībā uz sekām, kuras Vispārējā tiesa saista ar to, ka ir konstatēts pārrāvums starp 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumiem un 2002. gada 4. decembra paziņojumu, es norādu, kā to cita starpā pārsūdzētā sprieduma 243. punktā atzina arī pati Vispārējā tiesa, ka priekšrocība, kas izpaudās kā nomierinoša iedarbība uz finanšu tirgiem, kas minēta apstrīdētajā lēmumā, izrietēja ne tikai no minētajiem paziņojumiem, *bet arī* no 2002. gada 4. decembra paziņojuma un tādēļ tā izpaudās arī pēc minētā pārrāvuma. No tā var secināt, ka šāda pārrāvuma konstatēšana pati par sevi neļauj izslēgt, ka pastāv Komisijas konstatētā saikne starp šo priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu laikā, kad tika nosūtīts 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājums.

92. Savukārt no rindkopām, kas norādītas iepriekš 90. punktā, skaidri izriet, ka pat tās analīzes ietvaros, kas īstenota saistībā ar visu pasākumu kopumu, kuri izraisīja *FT* refinansēšanu, tas, kas Vispārējai tiesai neļauj konkrēti atzīt, ka pastāv Komisijas konstatētā saikne starp nomierinošo ietekmi uz finanšu tirgiem, ko radīja paziņojums par noteikta apmēra akcionāra avansa nodošanu *FT* rīcībā un "tirgum [..] dotais iespaids par šī avansa pastāvēšanu"[53], no vienas puses, un valsts līdzekļu nodošanu saistībā ar šā pasākuma īstenošanu[54], no otras puses, ir doma par to, ka šāda saikne nozīmē stingru atbilstību starp priekšrocību un izmaksām, kas jāsedz no valsts budžeta, – atbilstību, kuras nav starp slogu (šajā gadījumā 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanu), kas saņēmēja īpašumā neatspoguļojas kā līdzvērtīgs ieguvums (proti, šajā gadījumā, iespēja jebkurā brīdī iegūt minēto summu).

93. No iepriekš minēto apsvērumu kopuma izriet, ka tieši tādēļ, ka tā ir kļūdaini interpretējusi saiknes starp priekšrocību un valsts līdzekļu iesaistīšanu tvērumu, Vispārējā tiesa izslēdza iespēju, ka Komisija šajā gadījumā varētu būt pierādījusi valsts resursu nodošanu.

53 — Skat. apstrīdētā lēmuma preambulas 194. apsvērumu, kā arī tā 116. zemsvītras piezīmi.

54 — Precīzāk, "potenciālas papildu saistības [..] radītas ar paziņojumu par akcionāra avansa piešķiršanu vienlaikus ar šīs piešķiršanas sagatavošanas nosacījumu īstenošanu, radot tirgū iespaidu, ka šis avanss jau tiešām bija piešķirts, un visbeidzot ar *ERAP* parafēta un parakstīta avansa līguma nosūtīšanu *FT*" (apstrīdētā lēmuma preambulas 196. apsvērums).

94. Tādā gadījumā vēl ir jāizvērtē, vai Komisijai apstrīdētajā lēmumā ir izdevies pareizi konstatēt saikni starp priekšrocību, kas izpaudās kā nomierinoša ietekme uz finanšu tirgiem, ko citu starpā radīja 2002. gada 4. decembra paziņojums, un apgalvoto valsts resursu iesaistīšanu, kas izrietēja no 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanas [55].

95. Šajā ziņā man šķiet, ka attiecībā uz pasākumiem, kas cieši saistīti, piemēram, paziņojumu par to, ka tiek plānota kāda noteikta valsts iejaukšanās, un tās īstenošanu (nosūtot parakstītu un parafētu līgumu) [56], starp kuriem atstarpe laikā turklāt nav ilgāka par aptuveni divām nedēļām, vienīgi apstāklis, ka priekšrocība saņēmējam izriet no pirmā no šiem pasākumiem, bet valsts līdzekļu iesaistīšana ir saistīta ar otro, neizslēdz iespēju, ka starp tiem abiem ir iespējams konstatēt atbalstu raksturojošu saikni. Manuprāt, būtu pārlieku formāli šādu saikni izslēgt tikai tādēļ, ka attiecīgā priekšrocība izriet nevis tieši no pasākuma, kurš varētu būt saistīts ar valsts līdzekļu iesaistīšanu, bet drīzāk no valsts sniegta paziņojuma par to, ka tā noteikti īstenos šādu pasākumu. Kopumā, noraidot šādas saiknes esamību, manuprāt, tiktu noliegta Francijas valsts iejaukšanās *FT* refinansēšanas ietvaros ekonomiskā realitāte, jo, pirmkārt, ir skaidrs, ka *FT* refinansēšana tirgos varēja notikt, tikai pateicoties valsts atkārtotajiem paziņojumiem par tās atbalstīšanu [57], tostarp it īpaši 2002. gada 4. decembra paziņojumam, un, otrkārt, dažādie valsts īstenotie pasākumi, tostarp *ERAP* 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšana, kas viena pati varēja nozīmēt valsts līdzekļu iesaistīšanu, iekļaujas vienā un tajā pašā valsts stratēģijā *FT* atbalstam, "kuras mērķis un rezultāts kopumā bija atgūt tirgus uzticību" [58], lai *FT* refinansēšana varētu notikt izdevīgākos apstākļos.

96. Pamatojoties uz iepriekš minēto apsvērumu kopumu, es uzskatu, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, ciktāl tā, balstoties uz kļūdainu EKL 87. panta 1. punkta interpretāciju, ir atteikusies atzīt, ka pastāv saikne starp priekšrocību, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada 4. decembra paziņojuma, no vienas puses, un iespējamo valsts līdzekļu iesaistīšanu, kas izriet no 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanas, no otras puses. Šī kļūda pēc būtības ir tāda, kuras dēļ pārsūdzētais spriedums ir jāatceļ [59].

97. Šo secinājumu turpinājumā īsumā tiks izskatīti citi sabiedrību *Bouygues* un Komisijas izvirzītie pamati un argumenti gadījumam, ja Tiesa nepiekritīs iepriekš minētajiem secinājumiem, pie kuriem es esmu nonācis.

c) Par apgalvotajām kļūdām, kuras Vispārējā tiesa esot pieļāvusi attiecībā uz tādas priekšrocības jēdzienu, kas izriet no kredītlīnijas nodrošināšanas (apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P otrā pamata otrā daļa)

98. Savas apelācijas sūdzības otrā pamata otrajā daļā sabiedrības *Bouygues* apgalvo, ka Vispārējā tiesa savā analīzē par priekšrocības esamību 2002. gada 4. decembra paziņojumu un 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanu ir kļūdaini ņēmusi vērā atsevišķi, lai gan tās uzskata, ka tie ir vienas un tās pašas valsts iejaukšanās elementi, kurus nevar analizēt atsevišķi.

55 — Tāpat kā Vispārējai tiesai man nav konkrētas nostājas jautājumā par to, vai – kā Komisija apgalvo apstrīdētā lēmuma preambulas 196. apsvērumā – akcionāra avansa līguma nosūtīšana pati par sevi var radīt valsts līdzekļu iesaistīšanu, kas izpaužas kā potenciālas izmaksas valsts budžetam, ciktāl pēdējai minētajai "noteikti [būtu jātur] *FT* rīcībā caur *ERAP* atbilstīg[a] resursu summ[a]", un tātad neatkarīgi gan no to nosacījumu izvērtēšanas, kuriem šis līgums bija pakļauts, gan no tā, ka tas nekad netika īstenots. Tomēr es norādu, ka pretēji tam, kā uzskata Vācijas valdība, ne Francijas valdība, ne *FT* neapstrīd, ka šajā posmā varēja notikt valsts līdzekļu iesaistīšana.

56 — Komisija savā apelācijas sūdzībā šajā sakarā runā par "viena fakta divām izpausmēm, kuras turklāt tirgi uzskatīja par vienu veselumu".

57 — Šie paziņojumi, lai gan tiem bija ietekme uz finanšu tirgu dalībnieku subjektīvo reakciju, *FT* radīja objektīvas materiālas priekšrocības.

58 — Skat. pārsūdzēto spriedumu (303. punkts).

59 — Šis secinājums, kā arī iepriekš izklāstīto apsvērumu kopums, protams, neskar jautājumu par to, vai attiecīgā Francijas valsts iejaukšanās atbilst vai neatbilst saprātīga privātā investora kritērijam tirgus ekonomikā.

99. Ciktāl ar to tiek apstrīdēts Vispārējās tiesas vērtējums attiecībā uz priekšrocības, kas saistīta ar 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma nosūtīšanu, esamību, es uzskatu, ka šis iebildums ir jāatzīst par nepieņemamu. Savukārt, ciktāl tas kritizē Vispārējās tiesas secinājumu, saskaņā ar kuru nepastāvot pietiekami cieša saikne starp "nomierinošo ietekmi, kas izriet no paziņošanas par kredītlīnijas atvēršanu [EUR] 9 miljardu apmērā, [un] valsts līdzekļu iesaistīšanu, kas saistīta ar šo atvēršanu", minētais iebildums pārklājas ar iebildumu, kas izvirzīts apelācijas sūdzības otrā pamata pirmās daļas trešajā apakšdaļā un izvērtēts iepriekš kopā ar līdzīgajiem Komisijas izvirzītajiem iebildumiem.

d) Par apgalvoto kļūdu, kuru Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, neizvērtējot saprātīga privātā investora kritēriju, lai noteiktu, vai pastāv vai nepastāv priekšrocība par labu *FT* (apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P otrā pamata trešā daļa)

100. Savas apelācijas sūdzības otrā pamata trešajā daļā Komisija būtībā apgalvo, ka Vispārējai tiesai ir bijis jāpārbauda, tāpat kā Komisija to bija izdarījusi apstrīdētajā lēmumā, vai *FT* piešķirtā priekšrocība, kas izrietēja no visiem paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada 4. decembra paziņojuma, "tika piešķirta normālos tirgus apstākļos vai arī gadījumā, ja valsts rīkotos kā privāts investors, privāts subjekts būtu varējis saņemt tādu pašu priekšrocību ar tādiem pašiem nosacījumiem". Neveicot šādu izvērtējumu, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi EKL 87. panta 1. punktu.

101. Es uzskatu, ka šis iebildums ir jānoraida kā neiedarbīgs. Proti, no pārsūdzētā sprieduma motīvu daļas skaidri izriet, ka Vispārējā tiesa ir secinājusi, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu attiecībā uz atbalsta jēdzienu EKL 87. panta 1 punkta izpratnē, jo, lai gan tā bija juridiski pietiekami pierādījusi, ka pastāv priekšrocība *FT*, kas izriet no paziņojumiem kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada 4. decembra paziņojuma, tai tomēr neizdevās pierādīt, ka šāda priekšrocība izrietēja no valsts līdzekļu nodošanas. Komisija nav paskaidrojusi, kādā veidā iespējamā metodes, ko tā izmantoja, piemērojot privāta investora kritēriju, likumības izvērtēšana būtu varējusi likt Vispārējai tiesai grozīt šādu secinājumu, uz kura balstās apstrīdētā lēmuma atcelšana.

e) Par apgalvoto EKL 87. panta saistībā ar EKL 230. pantu pārkāpumu tādēļ, ka Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā Komisijas rīcības brīvību, veicot sarežģītus ekonomiskus vērtējumus (apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P otrā pamata ceturtā daļa)

102. Savas apelācijas sūdzības otrā pamata ceturtajā daļā Komisija vispirms apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā rīcības brīvību, kāda Komisijai ir tad, kad tā veic sarežģītus ekonomiskus vērtējumus, apstrīdētajā lēmumā piemērojot saprātīga privātā investora kritēriju tirgus ekonomikā. Arī šis iebildums ir jānoraida, jo Komisija nepaskaidro, kādā veidā Vispārējā tiesa varēja neņemt vērā rīcības brīvību, kuru tā izmantoja, piemērojot saprātīga privātā investora kritēriju tirgus ekonomikā, ja tā nebija izvērtējusi apstrīdētā lēmuma tiesiskumu daļā, kurā šī piemērošana bija veikta.

103. Šajā pašā pamata daļā Komisija pārmet Vispārējai tiesai arī, ka tā, pārbaudot apstrīdētā lēmuma piemērotību, esot Komisijas pieeju aizstājusi ar savējo. Šķiet, ka Komisija Vispārējai tiesai it īpaši pārmet, ka tā, izvērtējot valsts līdzekļu nodošanas esamību, noraidīja kā nepamatotu "vispārīgo pieeju", kuru Komisija savukārt bija ievērojusi, piemērojot privātā investora kritēriju. Arī šis arguments nav pamatots. Proti, Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā būtu pārsniegusi atbalsta jēdziena piemērošanas tiesiskuma pārbaudes robežas, kad tā, citu starpā balstoties uz savu faktu vērtējumu, secināja, ka, pat izvērtējot kopā notikumu, kas risinājās kopš 2002. gada jūlija, kopumu, valsts resursu nodošana nevarot būt konstatējama.

104. Pārējie argumenti, kurus Komisija ir izvirzījusi šajā apelācijas sūdzības otrā pamata daļā, pārklājas ar argumentiem, kas jau izklāstīti šā paša pamata pirmajā un otrajā daļā.

B – *Par apgalvoto pārsūdzētā sprieduma pamatojuma pretrunīgo raksturu (apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P pirmais pamats)*

105. Komisija uzskata, ka Vispārējā tiesa dažādās pārsūdzētā sprieduma vietās sniedz savā starpā nesaskaņojamus aplūkoto notikumu vērtējumus. It īpaši, pirmkārt, tā kopā analizēja 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumus un 2002. gada 4. decembra paziņojumu, lai secinātu, ka, aplūkoti visi kopā, šie pasākumi radīja priekšrocības *FT*, un, otrkārt, pretrunā saviem iepriekšējiem apgalvojumiem tā konstatēja būtisku pārrāvumu starp šiem paziņojumiem un decembra paziņojumu.

106. Es nepiekrītu Komisijas viedoklim. Gluži pretēji, man šķiet, ka pārsūdzētais spriedums seko diezgan lineārai loģikai, un man nešķiet, ka tā pamatojumā būtu Komisijas norādītās pretrunas. It īpaši es nesaskatu nekādu pretrunu starp apgalvojumu, ka 2002. gada 12. jūlija, 13. septembra un 2. oktobra paziņojumi un 2002. gada 4. decembra paziņojums – gan visi kopā, gan atsevišķi – rada vienu un to pašu priekšrocību (vai līdzīgu priekšrocību) *FT*, jo tie apliecina valsts nodomu iejaukties, lai to atbalstītu, no vienas puses, un konstatējumu, ka šiem dažādajiem pasākumiem nav viena un tā pati precizitātes pakāpe saistībā ar to līdzekļu noteikšanu, kas ieviešami, lai īstenotu šo atbalstu, un ka tiem ir atšķirīgs raksturs un tvērums attiecībā uz to spēju radīt valstij juridiski saistošu pienākumu, no otras puses. Tāpat, ja tiek ņemta vērā Vispārējās tiesas izmantotā interpretācija attiecībā uz saikni starp priekšrocību un valsts līdzekļu nodošanu, pretēji tam, ko apgalvo Komisija, nepastāv nekāda pretruna starp pārsūdzētā sprieduma 259. punktu, kurā Vispārējā tiesa secina, ka "paziņojumi kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada 4. decembra paziņojums [..] piešķīra *FT* priekšrocību", no vienas puses, un 296. punktu, kurā tā norāda, ka "līdzekļu nodošana, kas izriet no 2002. gada 4. decembra paziņojuma, varētu atbilst tikai tādai priekšrocībai, kas ir saistīta ar kredītlīnijas piešķiršanu EUR 9 miljardu apmērā, kura bija skaidri paredzēta šajā paziņojumā", no otras puses. Kā es iepriekš esmu izklāstījis, pēdējais minētais punkts šajā gadījumā atspoguļo tās tēzes piemērošanu, saskaņā ar kuru saikne var pastāvēt vienīgi starp vienlīdzīgu priekšrocību un valsts līdzekļu nodošanu, kas, kā ir uzskatījusi Vispārējā tiesa, šajā gadījumā nepastāv starp priekšrocību, kas izpaužas kā nomierinoša ietekme uz finanšu tirgiem un kas izriet no minētajiem paziņojumiem [kopš 2002. gada jūlija] un [2002. gada 4. decembra] paziņojuma, no vienas puses, un valsts līdzekļu nodošanu, kas izriet no kredītlīniju atvēršanas par labu *FT* EUR 9 miljardu apmērā, no otras puses.

107. Tādēļ es uzskatu, ka Komisijas apelācijas sūdzības pirmais pamats ir jānoraida.

C – *Par apgalvojumu par apstrīdētā lēmuma kļūdaino interpretāciju un sagrozīšanu (apelācijas sūdzības lietā C-401/10 P trešais pamats)*

108. Savas apelācijas sūdzības trešajā pamatā Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir nepareizi interpretējusi apstrīdēto lēmumu un ir sagrozījusi faktus, uz kuriem šis akts bija balstīts. It īpaši Komisija Vispārējai tiesai pārmet, ka tā pārsūdzētā sprieduma 254. un 255. punktā ir uzskatījusi, ka Komisijai būtu bijis detalizētāk jāizvērtē un jāpamato atsevišķas priekšrocības, kas izrietētu no 2002. gada 20. decembra akcionāra avansa līguma piedāvājuma, esamība, lai gan no apstrīdētā lēmuma 190. un 194. punkta skaidri izriet, ka tā nekad nav ņēmusi vērā šādu priekšrocību, bet vienmēr ir balstījusies vienīgi uz priekšrocību, kas izpaudās, kā kapitāla tirgu atkārtota atvēršanās ar *FT* izdevīgiem nosacījumiem, kuri izrietēja no "tirgum [..] dotā iespaida par akcionāra avansa pastāvēšanu". Turklāt tā apstrīd apgalvojumu, kas ietverts pārsūdzētā sprieduma 247. punktā, saskaņā ar kuru tā 2009. gada 21. aprīļa Vispārējās tiesas sēdē esot atzinusi, ka tā uzskatot, ka minētais akcionāra avansa līguma piedāvājums kā tāds esot uzskatāms par atsevišķu un papildu priekšrocību tai, kas izrietēja no 2002. gada 4. decembra paziņojuma. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija, no pārsūdzētā sprieduma motīvu daļas, it īpaši no 244. un 245. punkta, izriet, ka Vispārējā tiesa, pirmkārt, ir ņēmusi vērā priekšrocību, kas izrietēja no "tirgum [..] dotā iespaida par akcionāra avansa pastāvēšanu", kuru Komisija min kā vienīgo, kas minēta apstrīdētajā lēmumā, un ka vienīgi pilnības labad 254. un 255. punktā tā izvērtēja,

vai šis lēmums varētu būtu interpretējams tā, ka Komisija būtu paredzējusi arī vēlāk radušos atsevišķu priekšrocību. Šajos apstākļos, nepastāvot nepieciešamībai pārbaudīt, vai Vispārējā tiesa ir sagrozījusi Komisijas apgalvojumus, kas pausti 2009. gada 21. aprīļa tiesas sēdē, iebildums par kļūdainu apstrīdētā lēmuma interpretēšanu, kas izklāstīts iepriekšējā punktā, manuprāt, ir jānoraida kā nepamatots.

109. Savā trešajā pamatā Komisija turklāt pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir "sagrozījusi [apstrīdēto] lēmumu un faktus, uz kuriem tas balstās", norādot uz būtisku pārrāvumu notikumu secībā laikā no 2002. gada jūlija līdz decembrim, starp 2002. gada 12. jūlija paziņojumu un 2002. gada 4. decembra paziņojumu, "neatgādinot divus citus paziņojumus, kas īstenoti 2002. gada septembrī un oktobrī" un kas, kā uzskata Komisija, liecina par Francijas valsts saistību attiecībā uz *FT* pakāpenisku konkretizēšanu. Arī šis iebildums ir jānoraida. Cita starpā no pārsūdzētā sprieduma 303. un 304. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka 2002. gada 4. decembra paziņojums ir "būtisks pārrāvums" secīgu notikumu virknē, salīdzinot ar 2002. gada jūlija, septembra un oktobra *trīs paziņojumiem* ("paziņojumi kopš 2002. gada jūlija", kā Vispārējā tiesa ir formulējusi pārsūdzētā sprieduma 21. punktā) – kuru katra raksturs un tvērums jau bija detalizēti izvērtēti pārsūdzētā sprieduma 273.–276. punktā, un ka tātad tā tomēr bija ņēmusi vērā – pretēji Komisija apgalvojumiem – visus pasākumus, kas bija īstenoti pirms šā paziņojuma.

110. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu, ka Komisijas apelācijas sūdzības trešais pamats ir jānoraida kopumā kā nepamatots.

### D – *Par Francijas Republikas lūgumu aizstāt pamatojumu*

111. Savā atbildes rakstā uz Komisijas apelācijas sūdzību Francijas valdība apgalvoja, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 240. un 259. punktā paziņojumu kopš 2002. gada jūlija un 2002. gada 4. decembra paziņojuma radīto ietekmi kvalificējot kā priekšrocību EKL 87. panta 1. punkta izpratnē, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, jo pirms tam neizvērtēja šos pasākumus, ņemot vērā saprātīga privātā investora kritēriju.

112. Lūgums par pamatojuma aizstāšanu, kuru Francijas valdība ar minēto argumentu pēc būtības adresē Tiesai, manuprāt, nav jāapmierina. Pārsūdzētā sprieduma 217. punktā Vispārējā tiesa norāda, ka "privāta investora kritērija piemērošana ir iespējama tikai ar nosacījumu, ka pasākumi, ko valsts ir veikusi par labu uzņēmumam, piešķir priekšrocību, kas izriet no valsts līdzekļiem". 221. punktā tā paziņo, ka vispirms būtu jāizvērtē, vai Francijas valsts īstenotie pasākumi par labu *FT* ir tai radījuši priekšrocību, un pēc tam – vai šāda priekšrocība ir piešķirta, ievērojot privāta investora kritēriju. Visbeidzot, 313. punktā Vispārējā tiesa paziņo, ka nav jāizskata prasītāju pirmajā instancē izvirzītie pamati, kuri attiecas uz Komisijas veiktās saprātīga privātā investora kritērija piemērošanas tiesiskumu. Šādos apstākļos, kā *FT* pati atzīst, nevar uzskatīt, ka Vispārējā tiesa būtu lēmusi par materiālās priekšrocības, kas izriet no pasākumiem, kurus Francijas valsts īstenoja par labu *FT*, kāda tā ir identificēta pārsūdzētā sprieduma 234.–240. punktā, "neatbilstošo" raksturu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē [60].

## V – Secinājumi

113. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos iemeslus, es iesaku Tiesai atcelt Vispārējās tiesas 2010. gada 21. maija spriedumu apvienotajās lietās T-425/04, T-444/04, T-450/04 un T-456/04 Francija u.c./Komisija. Turklāt, tā kā Vispārējās tiesas pieļautā kļūda kaitē visam tās veiktajam novērtējumam un tā kā [Vispārējā tiesa] nav izvērtējusi visus pamatus, kas izvirzīti attiecībā uz Komisijas 2004. gada 2. augusta Lēmumu 2006/621/EK par valsts finansiālo atbalstu, ko piešķīrusi

60 — Skat. arī Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedumu lietā C-124/10 P Komisija/*EDF* u.c. (89. punkts).

Francija par labu *France Télécom*, kuru starpā ir pamati par to, kā Komisija ir piemērojusi saprātīga privātā investora principu tirgus ekonomikā, es uzskatu, ka Tiesai saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 61. panta pirmo daļu lieta būtu jānodod atpakaļ Vispārējai tiesai jaunai prasības izvērtēšanai pirmajā instancē un ka tai ir jāatliek lēmums par tiesāšanās izdevumiem apelācijas tiesvedībā.